

TĒVJAS SARGS

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

JŪNIJS
NR.06
2018
€ 0,85

Ja esi Latvijas Republikas pilsonis vecumā no **18 līdz 39 gadiem** un esi ieguvis vai vasarā iegūsi vismaz vidējo izglītību, — tālākā informācija ir domāta **tieši Tev!**
 Pat ja neesi vēl ieguvis vidējo, bet tikai pamata izglītību, arī Tev, ja esi pārliecināts par savām fiziskajām un garīgajām spējām, esi drosmīgs un vēlies savu karjeru saistīt ar Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latvijas valsts piedāvā:

KARJERAS IESPĒJAS

Nacionālos bruņotajos spēkos

Latvijas Republikas pilsoņi (vecumā no 18 gadiem) tiek aicināti pieteikties profesionālajā militārajā dienestā (PD) Nacionālajos bruņotajos spēkos (NBS) un Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā (NAA).

Pieteikumu vari iesniegt, arī izmantojot internetu — <http://www.mil.lv/Rekrutesana>

PD kurss	PD pieņemamo skaits	Plānotais PD uzsākšanas datums
SzS/ZS/GS/ŠB/SOP	15/10/10/10/5	24.01.2018.
SzS/JS/GS/SOP/Speciālisti	20/5/10/10/5/10	14.02.2018.
SzS/SOP/ZS	40/5/5	21.03.2018.
SzS/ŠB/SOP/ZS	25/10/5/10	25.04.2018.
SzS/JS/GS/SOP	35/5/5/5	13.06.2018.
SzS/SOP/Speciālisti	40/5/5	11.07.2018.
SzS/ŠB/Speciālisti	35/10/5	08.08.2018.
SzS/NAA	10/40	07.09.2018.
SzS/SOP/NAA	5/5/40	07.09.2018.
SzS/SOP/NAA	5/5/40	07.09.2018.
SzS/ŠB/SOP/GS	30/10/5/5/5	19.09.2018.
SzS/JS/SOP/GS/Speciālisti	30/5/5/5/5	17.10.2018.
SzS/ZS/Speciālisti	40/5/5	14.11.2018.
Speciālisti	5/5	15.01./03.09.2018.
Atjaunot dienestā/iesaukt PD pēc NJIK	40	Visu gadu

2018. gadā profesionālajā militārajā dienestā plānots pieņemt **710** karavīrus, 120 no viņiem – studijām Nacionālās aizsardzības akadēmijā. Savukārt 330 karavīrus uzņems dienestā SzS Mehānizētajā kājnieku brigādē, 50 – Speciālo operāciju pavēlniecībā, 40 – Štāba bataljonā, 35 – Gaisa spēkos, 30 – Zemessardzē, 15 – Jūras spēkos, bet 90 – specializētajās vienībās.

Plānojot kandidēt uz kādu no iesaukumiem, rēķinies, ka mums būs nepieciešamas vismaz 2 nedēļas, lai pārliecinātos par Tavu atbilstību PD prasībām

NEATLIEC PIETEIKŠANOS LĪDZ PĒDĒJAM BRĪDIM!!!

Nacionālie bruņotie spēki Tev NODROŠINĀS:

- Karavīra atalgojumu, sākot **ar pirmo dienu** – apmēram **€ 850** pēc nodokļu nomaksas;
- Bezmaksas **medicīnisko aprūpi**;
- **Formastērpu** un ekipējumu;
- **Bez maksas** — visu nepieciešamo **izglītību** karjeras uzsākšanai un turpināšanai;
- Pilnu militāro **sociālo garantiju** komplektu (**pabalsti, izdienas pensija, kompensācijas u.c.**);
- **Ārvalstu komandējumus**;
- Pašattīstības un **izaugsmes iespējas**;
- **Karjeru** visa darba mūža garumā;
- **Sociāli respektablu profesiju**.

Pretendentiem jābūt ar atbilstošu veselības stāvokli, fizisko sagatavotību un psiholoģisko noturību.

INFORMĀCIJA

www.mil.lv

Rekrutēšanas un atlases centrā (adrese: Rīga, **Krustabaznīcas iela 9**)
 Apmeklētāju pieņemšanas laiks – darba dienās no plkst. 9.00 līdz 16.00. Tālr. **67137137**

SATURS

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Jaunsardzes un informācijas centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā 10/12,
Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384,
e-mail: redakcija@sargs.lv

Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs
www.empamil.eu
Iespēsts Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** — 67335383
Literārā redaktore **Rasma Priekule** — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391
Žurnāliste **Džoanna Eglīte** — 67335391
Makets **Aļona Savicka** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**.
5438 Wild Rose Circle, Greendale,
WI 53129.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt
ar autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsniedz.

2	LATVIJAS ZIŅAS	18	VIDES DIENA
ĀDAŽU POLIGONĀ
4	«SABER STRIKE 2018»
APLIECINA PARTNERVALSTU
SADARBĪBAS PROGRESU	20	SUŅI MILITĀRAJĀ
DIENESTĀ
6	MILITĀRĀ MOBILITĀTE	23	GAISA SPĒKU
LABDARĪBAS
PROJEKTS «DZEGUZĪTE»
8	MEHANIZĒTĀS KĀJNIEKU
BRIGĀDES ŠTĀBS
IZTUR NOZĪMĪGU NATO
PĀRBAUDĪJUMU	26	SEPTIŅAS DIENAS
MIERA ZONĀ
10	KŪLIS PUTEKĻU MĀKONĪ	28	JAUNSARDZES SPORTA
SPĒLES MĀLPILĪ
12	VIDZEMES BRIGĀDES
ŠTĀBS ATGRIEŽAS
VIDZEMĒ	30	LATVIJAS REPUBLIKAS
VALDĪBU APSARDZĪBAS
(KARA) MINISTRI
13	JAU ŠORUDEN LŪZNAVAS
MILITĀRAJĀ BĀZĒ
IERADĪSIES PIRMIE
KARAVĪRI	32	ATMIŅAS, ATMIŅAS...
14	EDSO: PLATFORMA
DIALOGA VEIDOŠANAI
STARP RIETUMIEM UN
KRIEVIJU	33	1918. GADA NOTIKUMU
HRONOĻĢIJA LATVIJĀ
17	PUTINA «KINŽAL»	34	ĀRZEMJU ZIŅAS
		36	IGAUNIJAS AIZSARDZĪBAS
SPĒJU STIPRINĀŠANAS
DESMITGADES PLĀNS

4

28

Šis žurnāla numurs ir par bērniem — par ukraiņu bērniem, par Latvijas ģimenes atbalsta centra «Dzeguzīte» bērniem, kuri ir palikuši bez vecākiem, un arī par tiem bērniem, kuri ir izvēlējušies būt jaunsargi.

Ukraiņu bērni viesojās Latvijā, lai piedalītos viņiem organizētajā nometnē. Viņu patiesais prieks un neviltotās emocijas, kā arī atziņa, ka nometne Latvijā ir svētki un «labāks ir slikts miers nekā labs karš», — par to lasiet Džoannas Eglītes rakstā «Septiņas dienas miera zonā».

Mūsu pašu bērni — jaunsargi! Labākie no labākajiem piedalījās Jaunsardzes sporta spēlēs Mālpilī. Valsts prezidents apsveica visus sporta spēļu dalībniekus un aicināja: «Izmantojiet savas zināšanas Latvijas labā!» Par sasniegumiem un labākās komandas izraudzīšanu dalībai Baltijas karavīru sporta spēlēs lasiet Sandijas Seglenieces rakstā «Jaunsardzes sporta spēles Mālpilī».

Virssēržantes Vijas Krūmas raksts «Gaisa spēku labdarības projekts «Dzeguzīte»» veltīts bērniem un sadarbībai ar ASV karavīriem, kuri iesaistījušies arī šajā projektā. Tas ir sirsnības stāsts, stāsts par to, cik daudz kopā mēs varam izdarīt, lai bērni piedzīvotu savu sapņu piepildījumu!

Dažam varbūt liksies, kāds gan militārajam žurnālam sakars ar šīm tēmām, bet šie stāsti un notikumi parāda, cik ļoti liela nozīme ir tieši tam, ka karavīrs un virsnieks ir paaugsts — atbalstam, līdzdalībai, palīdzībai. To prieku un gandarījumu, ko redzam bērnu acīs, nekas nevar aizēnot!

31.05. — 02.06.

«Mogo» ledus hallē Rīgā notika pirmais Nacionālo bruņoto spēku hokeja čempionāts, kurā piedalījās aptuveni 170 Latvijas un NATO paplašinātās klātbūtnes Latvijā kaujas grupas karavīri, kā arī Valsts policijas pārstāvji.

«Latvijas bruņoto spēku sporta dzīvē šis ir vēsturisks brīdis, kurš noteikti iedvesmos arvien vairāk karavīru un zemessargu pievērsties hokejam. Čempionāta mērķis ir ne tikai popularizēt hokeju bruņotajos spēkos, bet arī atlasīt spēcīgākos spēlētājus, lai veidotu Nacionālo bruņoto spēku izlasi starptautiskajiem hokeja turnīriem,» ar gandarījumu norādīja pasākuma iniciators Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš.

Nacionālo bruņoto spēku komandieris čempionāta uzvarētājiem pēc finālspēles pasniedza ceļojošo kausu, aizsākot jaunu tradīciju — organizēt ikgadēju Nacionālo bruņoto spēku hokeja čempionātu.

02.06.

Vizītē Latvijā uzturējās ASV 6. flotes un NATO jūras komponenta komandiere viceadmirāle Liza Franketi, lai ar aizsardzības ministru Raimonu Bergmani un Nacionālo bruņoto spēku Jūras spēku komandieri flotiles admirāli Ingu Vizuli pārrunātu starptautisko jūras spēku mācību «*Baltops 2018*» norisi.

Vizītes laikā viceadmirāle L. Franketi apmeklēja Jūras spēku štābu, Jūras operāciju centru un Ūdenslidēju skolu, kur iepazīnās ar Jūras spēku galvenajiem uzdevumiem un pienākumiem.

No 31. maija līdz 16. jūnijam Baltijas jūrā norisinājās jūras spēku mācības «*Baltops 2018*». Mācību mērķis ir veicināt sadarbību un savietojamību, stiprināt spējas strauji reaģēt, izmantojot visu spēku veidu spējas, kā arī demonstrēt sabiedroto un partnervalstu apņēmību nodrošināt stabilitāti reģionā un gatavību aizstāvēt Baltijas jūras reģionu gadījumā, ja tas būtu nepieciešams.

04.06.

Latvijas Kara muzejā atvērtajā diskusijā «Jaunsardze un valsts aizsardzības mācība: loma, iespējas un izaicinājumi» piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, valsts kontroliere Elita Krūmiņa un Jaunsardzes un informācijas centra direktors pulkvežleitnants Aivis Mirbahs.

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Drošības un stratēģiskās pētniecības centra pētniece Dr. Ieva Bērziņa prezentēja atziņas par pilsoniskā patriotisma lomu jauniešu izglītībā valsts aizsardzības mācības programmā un valsts attīstībā. Savukārt valsts kontroliere Elita Krūmiņa informēja par rezultātiem un sniegtajiem ieteikumiem likumības un lietderības revīzijā par Jaunsardzes kustību.

Diskusijā tika pārrunāta arī Jaunsardzes loma valsts aizsardzības mācības izveidē un plānošanā, valsts aizsardzības mācības priekšmeta ieviešana skolās, galvenie izaicinājumi un ieguvumi.

12.06.

Ādažu bāzē svinīgā ceremonijā tika atklāta Mičiganas avēnija. Svinīgajā pasākumā piedalījās Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš, ASV Mičiganas štata gubernators Rīks Snaiders, ASV vēstniece Latvijā Nensija Bikofa Petita un Mičiganas Nacionālās gvardes komandieris ģenerālmajors Gregorijs Vadness.

Viesošanās laikā Latvijā Mičiganas Nacionālās gvardes komandieris ar aizsardzības ministru Raimonu Bergmani un Nacionālo bruņoto spēku komandieri ģenerālleitnantu Leonīdu Kalniņu pārrunāja Latvijas un Mičiganas ilgstošo sadarbību, kā arī starptautisko militāro mācību «Saber Strike 2018» norisi un citas aizsardzības nozares aktualitātes. Ģenerālmajors G. Vadness apmeklēja arī ikgadējās starptautiskās militārās mācības «Saber Strike 2018».

14.06.

Pieminot traģiskos notikumus 1941. gada 14. jūnijā Latvijas armijas Litenes un Ostroviešu nometnē, kur apcietināja un uz Sibīriju deportēja vismaz 430 virsnieku, Nacionālie bruņotie spēki sadarbībā ar Gulbenes novada pašvaldību organizēja komunistiskā genocīda upuru piemiņas pasākumus Gulbenē un Litenē, kuros piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš, kā arī regulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, karavīri, zemessargi un jaunsargi.

Latvijas armijas nometnes vietā Litenē no 12. līdz 14. jūnijam tradicionāli notika arī gadskārtējā lauka nometne mūsdienu virsniekiem, Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadeti un jaunsargiem, tādējādi veicinot izpratni par Latvijas armijas karavīru traģiskajām likteņgaitām.

16.06.

Kadagā, Ādažu novadā, norisinājās «Patria Through Run» šķēršļu skrējiena sacensības, kurās piedalījās aptuveni 750 dalībnieku no septiņām valstīm.

Sacensības apmeklēja arī aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš.

Sacensību pamatā ir taku skriešana, un skriešanas laikā ir jāpārvar dažādu grūtības pakāpju dabiski, mākslīgi un mentāli šķēršļi. Trase veidota apvidū no dabiskiem (pauguri, smilts, ūdens) un mākslīgiem šķēršļiem. Šķēršļu skrējieni nodrošina izturības, spēka, veiklības un ātruma trenēšanu un pārbaudi.

Pēc AM Preses nodaļas relizēm ziņas apkopojusi **Zigrīda Krauze**.

Foto — Armīns Janiks, Ēriks Kukutis, Gatis Indrēvics un Gatis Dieziņš.

«SABER STRIKE 2018»

APLIECINA PARTNERVALSTU SADARBĪBAS PROGRESU

Taivo Trams

Foto — Gatis Indrēvics.

Liela karavīru skaita un tehnikas pārvietošana plašā teritorijā, aizsardzības kaujas dažādos ģeogrāfiskos apstākļos un operatīva papildspēku uzņemšana mācību zonā — tie ir tikai daži akcenti, ar ko šogad bija nozīmīgas mācības «Saber Strike 2018».

Plašs aviācijas lietojums

Mācības norisinājās no 3. līdz 15. jūnijam un nu jau tradicionāli ievērojami pārsniedza Ādažu poligona robežas — šoreiz būtiska mācību vingrinājumu daļa norisinājās Kurzemē. ASV spēku Eiropā vadītājās ikgadējās starptautiskajās militārajās mācībās piedalījās vairāk nekā 3000 dalībnieku no Albānijas, ASV, Dānijas, Itālijas, Kanādas, Latvijas, Lielbritānijas, Norvēģijas, Polijas, Slovēnijas, Spānijas un Vācijas. Pirmo reizi «Saber Strike» piedalījās arī Kanādas vadītā Latvijā izvietotā NATO paplašinātās klātbūtnes daudznacionālā kaujas grupa.

«Saber Strike 2018» bija apvienotas ar Latvijas organizētajām starptautiskajām militārajām mācībām «Summer Shield XV». Arī starptautisko militāro mācību «Swift Response 2018» vingrinājums notika šajā laikā. Ar 10 lidmašīnām «C-17 Globemaster» no Ziemeļkarolīnas ASV 12 stundu laikā Latvijā ieradās un Ādažu poligonā desantējās vairāk nekā 600 ASV un Lielbritānijas karavīru kopā ar savu ekipējumu un militāro tehniku. Šis vingrinājums apliecināja, ka nepieciešamības gadījumā palīdzību no sabiedroto puses varam sagaidīt salīdzinoši ātri — lidmašīnas no ASV lidoja bez apstāšanās, degvielas krājumus papildinot gaisā virs Atlantijas okeāna.

Šogad notiekošās mācības kopumā bija zīmīgas ar plašu aviācijas izmantojumu vingrinājumos — mācību norisēm atbalstu sniedza arī astoņas kaujas lidmašīnas A-10 no Mičiganas Gaisa spēku Nacionālās gvardes 107. iznīcinātāju eskadriļas, kas mācību laikā bāzējās Gaisa spēku aviācijas bāzē Lielvārdē.

Kauja bijušajā Skrundas lokatora pilsētīnā

Kā jau minēts, viens no svarīgākajiem mācību uzdevumiem ir uzlabot partnervalstu bruņoto spēku sadarbības spējas un mobilitāti. Tādēļ nu jau otro gadu vingrinājumi notiek ne tikai Ādažu

poligonā, bet arī plašās teritorijās visā Latvijā. Šogad mācību aktīvā daļa norisinājās gan Ādažos, gan Rucavas, Nicas, Grobiņas, Priekules, Durbes, Aizputes, Skrundas, Vaiņodes, Saldus un Limbažu novadā.

Mācību noslēdzošajā daļā notika plašs aizsardzības kauju vingrinājums, kas noslēdzās ar vērienīgu kauju pilsētvidē. Vingrinājuma gaitā Nacionālo bruņoto spēku Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes karavīri kopā ar Kanādas vadītās daudznacionālās kaujas grupas karavīriem, ASV 2. kavalērijas pulka karavīriem un kadetiem aizstāvēties virzījās caur Skrundas novadu līdz pat bijušajai Skrundas lokatora pilsētīnai, tagadējam poligonam «Mežaine», kur notika noslēdzošā kauja pilsētvidē. Nosacīto pretinieku lomā iejutās ASV karavīri un jūras kājnieki, Lielbritānijas jūras kājnieki un Norvēģijas karavīri. Iespaidīgajā kaujas vingrinājumā tika izmantota daudzveidīga militārā tehnika un aviācijas atbalsts, kā arī demonstrēta ievainoto evakuācija ar helikopteru.

Aizsardzības ministrs pateicīgs karavīriem par ieguldījumu un izturību

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis uzsver notikušo mācību vērienu un sasniegumus. ««Saber Strike» ir būtiska daļa ļoti ilgajā mācību ciklā, kura laikā dažādas mācības un vingrinājumi ir notikuši ļoti lielā mērogā — gan Baltijas jūrā, gan dažādās vietās Latvijā, gan arī debesis virs mums. Piemēram, sabiedroto desantēšanās, atlidojot tieši no Ziemeļkarolīnas, — tas ir unikāls notikums, kas apliecina mūsu sadarbības spējas. Arī šeit notiekošais parāda, cik ļoti mēs esam nostiprinājušies un auguši — gan mūsu pašu bruņotie spēki, gan arī kopdarbības spējas ar sabiedrotajiem. Tas tiešām iedvesmo darīt arvien vairāk.»

Ministrs atzina, ka panāktais progress nav nācis viegli — uz karavīru un virsnieku pleciem gulstas liela slodze un atbildība, nepieciešamība nemītīgi uzturēt sevi formā un apgūt arvien jaunas zināšanas. «Tomēr panāktais rezultāts ir tā drošības sajūta, ka Latvija tiks nosargāta, ka tā ir droša vieta — un tieši tādēļ mēs strādājam.»

R. Bergmanis izteica vislielāko pateicību karavīriem par sniegumu, pateicās viņu ģimenēm un tuviniekiem par izpratni un atbalstu viņu darbam. «Es labi apzinos, kāda slodze viņiem

jānes — gan savi ikdienas pasākumi, gan uzņemošās valsts pienākumi, gan visas pārējās rūpes, kas saistītas ar mācībām, būvniecību un mūsu sociālajiem pasākumiem, kuru valsts simtgades gadā ir īpaši daudz. Taču mūsu kopējie sasniegumi un drošības garantijas — tā arī ir pati lielākā dāvana valstij simtgadē, kādu mēs varam sniegt,» uzvēra aizsardzības ministrs.

Vingrinātas arī prasmes pretoties hibrīddraudiem

Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš bija ļoti gandarīts par mācību rezultātiem. «Mēs pierādām, ka spējam aptvert arvien lielākas teritorijas. Šogad trenējamies vismaz trijās vietās Latvijā — tas nozīmē, ka mēs kopā ar sabiedrotajiem nepieciešamības gadījumā spēsim noklāt un aizsargāt arī visu valsti.»

«Es domāju, ka vingrinājums ir sasniedzis savu mērķi. Protams, vēl notiks izvērtēšana, skatīsim visas nianšes, atbilstību scenārijam. Vienmēr jau atrodas kādi sikumi, pie kā vajadzētu piestrādāt — tādēļ jau mācības notiek, un tā top skaidrs, pie kā īpaši jāpiestrādā nākamajās mācībās un vingrinājumos,» teic L. Kalniņš.

Šogad «*Saber Strike*» norisē īpaša uzmanība pievērsta taktiskajiem vingrinājumiem pilsētvidē gan vienību, gan individuālajā līmenī. Atbilstoši ASV partneru vēlmēm trenēta īpaši liela spēku apjoma pārvietošanās ārpus poligoniem, kā arī noticis jau minētais karavīru un tehnikas desantēšanas vingrinājums. «Tas noteikti prasīja īpašu attieksmi un ieguldījumu no tiem, kuri gatavoja un plānoja šos uzdevumus,» atzina NBS komandieris.

«*Saber Strike*» laikā daļa vingrinājumu veltīti arī augstajām tehnoloģijām, tostarp hibrīdkara elementu novēršanai, cīnoties pret dažādām provokācijām un viltus ziņām informācijas laukā un mācot karavīrus un plašāku sabiedrību domāt kritiski. Runājot par nākamajām mācībām «*Saber Strike*», L. Kalniņš lēš, ka to laikā tiks aptverta vēl plašāka teritorija, taču pamatzuddevumi paliks tie paši — mobilitātes, reaģēšanas un sadarbības spēju attīstīšana.

Nesargājām poligonu, bet gan visu Latviju

Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes komandieris pulkvedis Ilmārs Atis Lejiņš vadīja vingrinājumā izspēlētu kauju Dienvidkurzemē, organizējot trīs bataljonus aizstāvēšanās cīņās no Bārtas caur Priekuli līdz Vaiņodei, Embūtei un tālāk līdz Skrundai.

«Kopumā cīņas līnija bija 800 km gara. Tā bija pirmā reize, kad mēs darbojamies tādā apjomā. Arī tik daudz karavīru ārpus poligoniem līdz šim nav darbojušies. Savā ziņā tā mums ir jauna filozofija — mēs taču nesaņemam algu, lai aizsargātu poligonu, mēs saņemam algu, lai sargātu visu Latviju,» atzīst I. A. Lejiņš. «Un mums noteikti vajadzētu beidzot atteikties no latviešiem tik raksturīgā mazvērtības kompleksa — galu galā mēs esam spējīgi organizēt tik milzīgas mācības! Es neteikšu, ka tas bija vienkārši, bet mēs to varam izdarīt,» atzinīgi karavīru prasmes novērtē pulkvedis I. A. Lejiņš.

Izvēlēta mācību norises vieta šogad ļāvusi trenēties dažādos apstākļos. «Teritorija pie Bārtas bija ļoti mežaina, savukārt pie Embūtes — pauguraina. Protams, noslēgumā Skrundas pilsētiņa, kam līdzīgu vietu karadarbības pilsētvidē trenēšanai es nezinu. Rezultātā mēs varējām mācīties strādāt trīs dažādās ģeogrāfiskajās vidēs,» saka brigādes komandieris.

Viņš atzīst, ka šogad ir uzlabojusies arī sadarbība ar sabiedrību, kam tik lielu mācību laikā nākas izjust arī zināmas neērtības. «Es vēlos pateikties pašvaldībām, iedzīvotājiem un zemes īpašniekiem par sadarbību un, protams, atvainoties, ja mēs kaut kur

esam kļūdījušies un nobraukuši kādu zemes gabaliņu, kur to nevajadzēja darīt. Katrā gadījumā mūsu mācību vadības grupā bija izveidota īpaša incidentu komanda, kas brauca un uz vietas operatīvi laboja kļūdas. Ja nu mēs tomēr esam kaut ko sabojājuši, tad par to, saprotams, samaksāsim,» uzsver I. A. Lejiņš. Viņš atzīst, ka kopumā sabiedrības attieksme bijusi ļoti pozitīva un ieinteresēta. «Ir tomēr ļoti svarīgi, ka mēs darbojamies arī ārpus poligona, ka sabiedrība redz, ko mēs darām — tieši tā saikne veidojas.»

Mičiganas Nacionālā gvarde gatava sadarbīties nākamos 250 gadus un vēl tālāk

Daļu mācību norises aktivitāšu vēroja arī Mičiganas Nacionālās gvardes komandieris ģenerālmajors Gregorijs Vadness: «Man vienmēr ir laba sajūta, atgriežoties Latvijā — es allaž priecājos par šo iespēju, un mani priecē arī redzēt, cik daudz ir sasnieguši Latvijas bruņotie spēki.» Viņš arī uzvēra, ka ir redzams ieguvums aizsardzības jomai, ko dod pieaugušais finansējums 2% apmērā no IKP.

G. Vadness atzinīgi novērtēja mācību organizēšanas kvalitāti un to norisi, īpaši uzsverot daudzveidīgu karaspēka vienību manevrēšanas koordināciju un kaujas pilsētvidē sinhronizācijas līmeni. «Es zinu, cik sarežģīti ir panākt, lai visas iesaistītās vienības nevainojami sadarbotos, un tas, ko es redzēju, apliecina mācību vadības un komandieru izpratni un karavīru kompetenci uzdoto uzdevumu izpildē.»

Mičiganas Nacionālā gvarde šajās mācībās piedalījās ar ieroču rotu no 125. kājnieku pulka. «Mums bija astoņas ar ložmetējiem bruņotas smagās mašīnas un, protams, mūsu tuvā gaisa atbalsta lidmašīnas A-10 un divas degvielas uzpildes lidmašīnas KC-135, kas veica lidojumus no NBS Gaisa spēku aviācijas bāzes Lielvārdē. Latvijas un Mičiganas karavīri, kā visus 25 gadus līdz šim laikam, arī šajās mācībās bija plecu pie pleca, un šajā jomā nekas nemainīsies nākamos 250 gadus un arī pēc tam.»

Mičiganas Nacionālās gvardes komandieris arī pastāstīja, ka ir pārrunājis turpmākās sadarbības iespējas ar Latvijas aizsardzības jomas vadību. «Latvija plāno iegādāties jaunas ieroču sistēmas, un mēs Mičiganā nodrošināsim Latvijas karavīru apmācību ar tām darboties, jo mums jau ir šādas ieroču sistēmas. Es saredzu mūsu iesaistās sadarbības paplašināšanu arī kiberaizsardzības spēju attīstībā.» Ģenerālmajors G. Vadness uzvēra, ka šoreiz ieradies Latvijā kopā ar Mičiganas štata gubernatoru, jo iecerēts attīstīt arī civilo sadarbību. ■

MILITĀRĀ MOBILITĀTE

Vitālijs Rakstiņš,

AM Krīzes vadības departamenta direktors.

Foto — Gatis Indrēvics un Gatis Dieziņš.

Militārās mobilitātes jautājumi NATO un Eiropas Savienības (ES) dienaskārtībā nonāca pēc 2014. gada kā daļa no atturēšanas pasākumiem, lai sabiedrotie spētu ātri un efektīvi sniegt atbalstu krīzē nonākušajai dalībvalstij, pārvietojot savus spēkus uz krīzes skarto rajonu miera laikā. 2018. gadā militārā mobilitāte ir kļuvusi par vienu no ES Padomes un NATO samita svarīgākajiem jautājumiem.

Kas ir militārā mobilitāte?

Jāsāk ar to, ka nav vienotas definīcijas, kas ir militārā mobilitāte. ASV Militārā pavēlniecība Eiropā (EUCOM) to sauc par spēju nodrošināt vienību pārvietošanos un izvēršanos (*Freedom of Assembly*), NATO par pārvietošanās brīvību (*Freedom of Movement*), ES par militāro mobilitāti. Bet NATO un ES atzīst, ka esošo situāciju nepieciešams steidzami risināt, gan sakārtojot birokrātiskās procedūras, gan attīstot spējas nogādāt militāro tehniku, personālu un materiāltehniskos līdzekļus vajadzīgajā vietā un laikā, gan pielāgojot tam infrastruktūru. Tātad runa ir par militārās tehnikas, kravu un personāla pārvietošanos (a) Eiropā (b) miera laikā (c) visos stratēģiskajos virzienos, atjaunojot tās spējas, kas tika zaudētas, beidzoties aukstajam karam.

Izaicinājumi

Galvenie izaicinājumi militāro spēku pārvietošanai Eiropā ir valstīm, kuras nav ES dalībvalstis, primāri ASV.

Pēc aukstā kara beigām ASV personāls Eiropā tika būtiski samazināts, un tagad ASV ir jāspēj ar dažām brigādēm nosegt visus flangus, ko agrāk nodrošināja veselas divīzijas. Tādēļ ASV Eiropas pavēlniecībai militārā mobilitāte ir fundamentāls jautājums. ASV cenšas atjaunot spējas veikt stratēģiskos pārvadājumus, katru gadu testējot multimodālus transporta veidus — dzelzceļu, jūru un gaisu, virzoties visos stratēģiskajos virzienos.

Robežu šķērsošanu ES pašreiz regulē ap 600 dažādi dalībvalstu un ES normatīvie akti, tādēļ ASV sastopas ar milzīgu birokrātiju, kārtējot pāri par 200 000 muiņas un ar robežu šķērsošanu saistīto dokumentu gadā. ES dalībvalstu ieceļošanas regulējums, atbildīgās iestādes, standarti, drošības un drošuma prasības un procedūras atšķiras, tādēļ militārā pārvietošanās nav pārredzama un ātra. Izveidojusies absurda situācija, ka viena un tā pati krava militārajām vajadzībām, kuru pārvadā komersants, ceļo bez šķēršļiem atšķirībā no militārā transporta. ES izaicinājums ir arī muiņas dokumentu digitalizācija, ko plānots pabeigt līdz 2020. gadam. Lieli izaicinājumi rodas saistībā ar infrastruktūru, jo daudzi tilti un ceļi Eiropā vairs neatbilst militārās tehnikas prasībām. Kritiski pietrūkst stratēģiskā transporta spēju. Bruņotajiem spēkiem ir ļoti maz organisku transporta spēju, tādēļ tie ir gandrīz pilnīgi atkarīgi no privātā sektora.

Īsāk sakot, nepieciešams steidzami risināt šādas problēmas:

- 1) pilnveidot normatīvo regulējumu, atvieglot un paātrinot robežu šķērsošanas procedūras;
- 2) sinhronizēt un standartizēt dalībvalstu drošības un drošuma standartus un procedūras bīstamo kravu pārvadāšanai;
- 3) attīstīt transporta spējas un nodrošināt militāro mobilitāti;
- 4) pielāgot infrastruktūru militārās tehnikas prasībām.

Iniciatīvas

Daļu no minētajiem izaicinājumiem var atrisināt NATO (komandvadība un

nodrošinājuma štābi, transporta spējas, plānošana), daļu ES (likumdošana, procedūras, standarti), tāpēc vēlamo efektu var panākt, vienīgi cieši sadarbojoties ES un NATO, nodrošinot abu organizāciju saskaņotu pieeju un sinerģiju, lai atvieglotu un paātrinātu militārā personāla un tehnikas pārvietošanu, vienlaikus pilnībā respektējot suverēnus valstu lēmumus. Tādēļ NATO un ES dalībvalstis ar kopīgiem paziņojumiem apņemas līdz 2019. gadam nodrošināt standartizēto diplomātisko atļauju izsniegšanu visiem transportu veidiem maksimāli īsā laikā (vēlākais, piecu dienu laikā).

Pašreiz militārās mobilitātes jautājumi tiek skatīti:

- NATO Nodrošinājuma komitejā un transporta grupās;
- ES vairākos formātos, īstenojot ES Militārās mobilitātes rīcības plānu;
- PESCO (Pastāvīgā strukturētā sadarbība) projektā.

Informācijas klasifikācijas dēļ netiks atspoguļoti procesi, kas notiek NATO, atjaunojot nodrošinājuma komandstruktūru, gatavojot plānus NATO virspavēlnieka Eiropā rīcības nodrošināšanai, slēdzot uzņemošās valsts atbalsta līgumus, konsolidējot standartus u. tml.

Savukārt ES šā gada 28. martā tika publicēts ES Militārās mobilitātes rīcības plāns, kurā paredzēti vairāki rīcības virzieni, atbildīgās institūcijas un izpildes termiņi, lai pilnveidotu normatīvo regulējumu un procedūras, optimizētu robežu šķērsošanas un muitas procedūras, sinhronizētu drošības un drošuma standartus, kā arī nodrošinātu militāro prasību un parametru iestrādāšanu infrastruktūras projektos. Kā redzams, rīcības plānā ir ietverti uzdevumi, kas aptver vairāku ministriju un resoru kompetenci, tāpēc nepieciešama kopīga pieeja un cieša sadarbība (t.s. *whole government approach*). Līdz 2018. gada beigām tiks apstiprinātas militārās prasības un tehniskie parametri infrastruktūras objektiem, kas būtu konsekventi jāievēro, būvējot vai pārbūvējot transporta infrastruktūru. Eiropas Aizsardzības aģentūras (EAA) paspārnē ir projektu grupa (*PT M&T*), kas risina dažādus militārās mobilitātes jautājumus. Tāpat EAA īsteno divus kategorijas «A» projektus — «Muitas procedūru harmonizācija» un «Robežu šķērsošanas procedūru optimizācija».

2018. gada sākumā PESCO ietvaros ir uzsākts Nīderlandes ierosinātais projekts par militāro spēku pārvietošanu ES teritorijā (t.s. militāro Šengenu), lai vienkāršotu

ieceļošanas atļauju saņemšanas procesus un mazinātu juridiskos šķēršļus militāro kravu un personāla ieceļošanai vai tranzītam.

2017. gada ziemā — 2018. gada pavasarī Igaunija, Beļģija, Vācija, Latvija, Lietuva, Nīderlande, Polija un Somija izveidoja *ad hoc* darba grupu, lai izvērtētu Ziemeļjūras—Baltijas koridorā esošo ceļu, dzelzceļu, ostu un lidostu iespējamo atbilstību militārajām prasībām Eiropas transporta tīkla (*TEN-T*) ietvaros. Saraksti ar pirmajiem kvantitatīvajiem aprēķiniem par divējādas lietojamības infrastruktūras modernizācijai nepieciešamajām izmaksām (koncentrējoties uz «*Rail Baltica*», «*Via Baltica*», ostu un lidostu piemērotību dažādu militāro kravu pārsūtīšanai un pārvadāšanai) tika iesniegti tālākai rīcībai Eiropas Komisijā.

Nākamajā ES daudzgadu finanšu shēmā divējādas nozīmes militārajai infrastruktūrai paredzēti līdz pat 6,5 miljardi finanšu līdzekļu infrastruktūras pielāgošanai tehniskiem parametriem.

Nemot vērā militārās mobilitātes kritisko lomu atturēšanas politikā, Latvija piedalās visos minētajos formātos, lai veicinātu sabiedroto spēku ātrāku pārvietošanos. Latvija jau ir veikusi grozījumus vairākos tiesību aktos — precizējusi NATO un ES militārā personāla statusu un tiesības, atvieglējusi Latvijas robežas šķērsošanu, tostarp atceļot diplomātiskās atļaujas NATO karakuģiem. Tuvākajā laikā Ministru kabinets apstiprinās grozījumus

noteikumos par gaisa diplomātiskām atļaujām, paredzot izņēmumus sabiedroto gaisakuģiem. Tika panākta vienošanās ar Satiksmes un Zemkopības ministriju par sadarbības mehānismu izveidi, lai pielāgotu tiltus un ceļus militārajām vajadzībām.

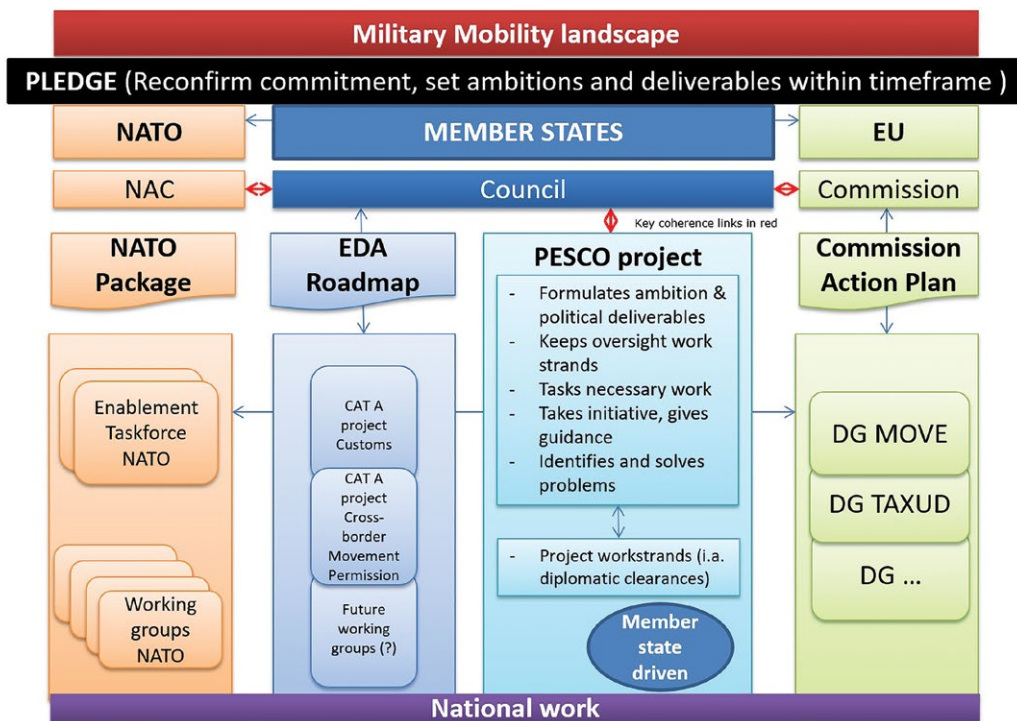
Secinājumi:

1) jautājums par militāro mobilitāti ir diezgan complicēts un nav tikai aizsardzības resora, bet ir visas valdības (*whole government approach*) un pat visas sabiedrības un industrijas kopīgi risināms jautājums, jo nav iespējams atrisināt visus militārās mobilitātes izaicinājumus bez citu resoru iesaistes;

2) militārā mobilitāte ir beztermiņa projekts, jo spēja ātri pārvietoties būs aktuāla, kamēr pastāv bruņotie spēki;

3) nepieciešams skaidrot sabiedrībai, ka militārās mobilitātes pilnveidošanai ir pozitīvs efekts arī uz civilo sektoru — gan pilnveidojot divējāda lietojuma infrastruktūru (palielinot kravnesību tiltiem un ceļiem), gan sakārtojot robežu šķērsošanas procedūras (mazinot rindas un konvoju skaitu), gan būtiski ietaupot līdzekļus valsts budžetiem, jo daudzie pārvadājumi pašreiz pastāvošās birokrātijas dēļ ir ekonomiski nepamatoti un izšķērdīgi.

No sakārtotas militārās pārvietošanas sistēmas labumu var gūt arī civilā sabiedrība katastrofu gadījumos, kad armija varētu daudz operatīvāk šķērsot robežas, lai sniegtu atbalstu katastrofā cietušajām kaimiņvalstīm. ■

No PESCO semināra (Hāga, 1.03.2018.) publicitātes materiāliem.

MEHANIZĒTĀS KĀJNIEKU BRIGĀDES ŠTĀBS IZTUR NOZĪMĪGU NATO PĀRBAUDĪJUMU

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš.

Nacionālo bruņoto spēku vienību un tajās dienāšo karavīru un virsnieku profesionālisms, zināšanas un pašreizējā sen zināmi tuvāk un tālāk pasaulē. Nupat gūts vēl viens apliecinājums — Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes (Szs MKBde) štābs sekmīgi nokārtojis NATO sertifikāciju atbilstoši *Combat Readiness Evaluation* (CREVAL) kritērijiem.

Kaujas vienību sagatavotības novērtējuma (CREVAL) kritēriji tiek izmantoti, lai NATO vadībai būtu objektīvs skatījums uz tās rīcībā esošo resursu kaujas gatavību un spēju veikt savus uzdevumus, skaidro Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas (LNAA) rektors, Mācību vadības pavēlniecības komandieris pulkvedis Valts Āboliņš. Faktiski tie radušies, reaģējot uz NATO virspavēlniecības Eiropā publiskotajām vadlīnijām, kuru mērķis ir tieši tāds — skaidrs un realitātē balstīts skatījums uz savām iespējām.

NATO vadības līmenī tika atzīts, ka štābs spēj pildīt savus pienākumus multinacionālā vidē, var sadarboties un nodrošināt vadības un kontroles funkcijas dažādās situācijās, tostarp paaugstinātas intensitātes karadarbībā, pēkšņā krīzes situācijā un līdzīgi.

Atbilstoši Eiropas spēku virspavēlnieka (SACEUR) vadlīnijai aizvadītā gada decembrī CREVAL darba grupas sanāksmē Latvijā informēja par savu nodomu veikt Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes štāba izvērtēšanu. Jāpiebilst, ka šis process ir diezgan garš un sarežģīts — CREVAL skaidrojošajā rokasgrāmatā atrodami vairāk nekā 1600 izvērtējamie kritēriji.

Vērtēšanu kūrēja un pārraudzīja NATO Sauszemes spēku pavēlniecība (LANDCOM) Izmirā (Turcijā), ar ko savstarpēju konsultāciju gaitā pirms vērtēšanas notiek vienošanās par piemērojamiem vērtēšanas kritērijiem konkrētai valstij un organizācijai. «Mūsu gadījumā tika vērtēti «tikai» 1244 kritēriji,» paskaidro pulkvedis V. Āboliņš, kas bija vērtēšanas grupas vadītājs.

Vērtēšana notiek divos posmos — pirmajā tiek vērtēta vienības dokumentācijas un personālsastāva atbilstība, tai pieejamais

ekipējums, infrastruktūra utt. Vērtēšanas otrais posms notiek lauka mācību laikā vai arī izspēlējot paredzētās operācijas scenāriju komandvadības mācību veidā, tādējādi pārbaudot, kā konkrētā vienība spēj rīkoties krīzes situācijā.

«Tiek inscenēts kāds incidents un radīti kaujas darbībai pietuvināti apstākļi, kas ļauj objektīvi spriest, vai pārbaudāmās vienības darbības ir adekvātas konkrētajai situācijai, vai vienībai nepietrūkst kādu resursu, galu galā — kādi ir tās vājie punkti.»

Vērtēšanas laikā notiek pastāvīga sadarbība ar NATO pārstāvjiem. Szs MKBde štāba sertifikācijas vingrinājuma otrā posma laikā pārbaudījumā piedalījās divi NATO novērotāji — portugālis Karloss Oliveira un Dimitars Dimitrovs no Bulgārijas. NATO pārstāvji kontrolēja Latvijas puses izveidotās vērtēšanas grupas darbības atbilstību noteiktajai procedūrai, savukārt vērtēšanas grupa izvērtēja brigādes štāba darbības. «Mūsu vērtēšanas grupā darbojās 14 dažādu jomu eksperti, lielākā to daļa bija piesaistīta no Apvienotā štāba,» stāsta vērtēšanas grupas vadītājs.

Vērtēšanas gaitā nekādi pārkāpumi netika konstatēti, līdz ar to Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes štābs sekmīgi pabeidza vērtēšanu un ieguva to apliecināšu sertifikātu. NATO vadības līmenī tika atzīts, ka štābs spēj pildīt savus pienākumus multinacionālā vidē, var sadarboties un nodrošināt vadības un kontroles funkcijas dažādās situācijās, tostarp paaugstinātas intensitātes karadarbībā, pēkšņā krīzes situācijā un līdzīgi.

Vērtēšanas otrais posms notika Dānijas organizēto mācību «Saber Knight» laikā. «Man tiešām jāsaka liels paldies Dānijas pusei par šo lielisko iespēju. Tās bija ļoti vērienīgas mācības, kurās tika iesaistīts liels skaits dalībnieku un organizatoru. Mēs ļoti augstu novērtējam, ka dāņi atrada iespēju mācību gaitā ņemt vērā arī mums nepieciešamos vērtēšanas scenārijus,» atzīst pulkvedis V. Āboliņš. Mācību apjomu raksturo fakts, ka to laikā tika trenēti septiņu brigāžu štābi, bet sertifikāciju veica arī brigāde no Igaunijas. «Arī viņiem viss beidzās pozitīvi, un sertifikāts tika iegūts.»

Latvijai, tās Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem un Szs MKBde štābam šī sertifikāta iegūšana noteikti ir prestiža jautājums, taču vienlaikus tas dod arī praktiskus ieguvumus. «Liels pluss mums noteikti ir tas, ka esam operatīvi reaģējuši uz aktuālu NATO vadlīniju, esam spējuši sniegt atbildes uz visiem NATO pārstāvju interesējošajiem jautājumiem. Savukārt mums pašiem izvērtējums atbilstoši kritērijiem palīdzēja saprast, kur īsti pašlaik atrodamies savā sagatavotības līmenī. Sertifikāts noteikti ir arī kā kvalitātes zīme vienībai, kas apliecina, ka tā atbilst augstākajiem NATO standartiem un spēj darboties multinacionālā vidē NATO ietvarā.» Galā ziņojums ir nodots arī NATO un Nacionālo bruņoto spēku vadībai, un procesam būtu jānoslēdzas ar pārbaudes

laikā konstatēto trūkumu novēršanas plānu. «Esmu pārliecināts, ka brigādes vadība arī pirms sertifikācijas labi zināja, kur ir tās stiprās un vājās puses, taču organizācijai kopumā šāds izaicinājums un vērtējums arī no malas noteikti nāk par labu,» atzīst vērtēšanas grupas vadītājs.

Dalība vērtēšanas procesā ir bijusi lieliska pieredze arī pašam V. Āboliņam un visai vērtēšanas grupai. «Pats līdz šim neko tamlīdzīgu nebiju organizējis, tādēļ tā bija unikāla pieredze. Daži cilvēki no mūsu grupas iepriekš bija piedalījušies apmācības kursos, kas veltīti šai sertifikācijai, bet neviens to realitātē netika veicis. Kopumā uzskatu, ka tagad mēs visi noteikti esam gatavāki savu uzdevumu veikšanai.»

Arī SzS MKBde štābam šī bija jauna pieredze, kas lika štāba karavīriem iepazīties ar NATO kaujas gatavības izvērtēšanu atbilstoši kaujas vienību sagatavotības novērtējuma regulējošajiem normatīviem. Process bija organizēts korekti, vērtētāji savu darbu darīja profesionāli, neietekmējot štāba funkcionalitāti. Lai arī štāba ikdienu neietekmēs CREVAL sertifikātu sekmīgi ieguvušas vienības statuss, SzS MKBde arī turpmākajos gados šāda pārbaude saglabās aktualitāti. Štābam šāds process būs jāatkārto ik pēc četriem gadiem, bet jau nākamā gada rudenī NATO Reaģēšanas spēku (NRF) BALTBAT projekta ietvaros Latvijas bruņotajiem spēkiem būs jāorganizē uz 1. mehanizētā kājnieku bataljona bāzes veidotā Baltijas bataljona sertifikācija pēc šiem pašiem CREVAL standartiem. ■

Sekmīgi nokārtoto NATO sertifikāciju «Tēvijas Sargam» komentē Sauszemes spēku Mehanizētās kājnieku brigādes komandieris pulkvedis Ilmārs Atis Lejiņš

Sertifikācija atbilstoši CREVAL kritērijiem netiek organizēta, lai kādu iegāztu vai pazemotu, bet lai novērtētu, kur pašreiz esam — kur ir vienība, kur tieši ir štābs kā vienība, un lai pēc tam mēs kļūtu labāki. Protams, novērtējuma procesu var arī neizturēt. Šī sertifikācija ir NATO apstiprinātas vadlīnijas ar vairāk nekā 1600 kritērijiem, kuru atbilstību pārbauda vērtēšanas grupa.

Vērtēšanā ir šādi posmi — teorētiskais, praktiskais un kopsavilkums. Es kā komandieris uzskatu, ka CREVAL nav tikai tests — tas ir komplekss novērtējums, lai mēs zinātu, kur esam, un laikus uzzinātu, pie kā vēl jāpiestrādā. Ir lietas, ko SzS MKBde var uzlabot, tāpēc esmu ļoti pateicīgs, ka esam saņēmuši ekspertu novērtējumu. Taču ir lietas, kas ir saistītas ar resursiem, un tā, protams, ir Nacionālo bruņoto spēku atbildība. NBS Apvienotais štābs ir saņēmis prioritāro sarakstu, kādi ir materiālo resursu trūkumi, kas SzS MKBde kavē būt izcilai.

Kā mēs to paveicām? Brigādes štābs strādā jau 11 gadus, un visus šos gadus tas ir bijis saistīts ar Dānijas divīzijas mācību ciklu, un tas ir vainagojies ar faktu, ka esam izturējuši šo novērtēšanas procesu. Tas nav vienkāršs darbs. Dānijas divīzijas mācību cikls ir tā platforma, kur mēs trenējam brigādes štāba darbu divīzijas ietvarā un izmantojam šo komandpunktu vingrinājumu kā platformu vērtēšanas procesā. Vērtēšanai mēs izmantojam jau esošu mācību platformu.

Par novērtējumu. Atklāti varu teikt, ka neieguvām 100% punktu, bet stabili pozitīvu rezultātu. To pirmajai reizei var uzskatīt par teicamu sasniegumu. Galvenais, ka esam saņēmuši objektīvu novērtējumu par to, kas un kur ir jāuzlabo. To mēs uzreiz varam darīt vingrinājumā «Namejs». Manuprāt, ja novērtēšana būtu pēc vingrinājuma «Namejs», mēs saņemtu daudz vairāk punktu tieši par štāba iekšējo procesu organizēšanu.

Novērtēšanas process ir darbietilpīgs, tāpēc daudzas valstis to neizmanto. To dara tikai tās valstis, kuru bruņoto spēku vienības pretendē uz dalību NATO Reaģēšanas spēkos. SzS MKBde štābs, arī Igaunijas bruņoto spēku 1. kājnieku brigādes štābs — mēs esam vienā īpašā grupā, jo no pārējām NATO valstīm ir vēl tikai seši brigādes štābi, kas ir veikuši šo procesu.

Novērtēšanas sertifikāts ir derīgs četrus gadus. Domāju, būtu labi, ja mēs ik pa četriem gadiem pārbaudījumu nokārtotu. CREVAL nav tikai tests, tā ir ceļazīme, lai redzētu, kur mēs esam un kā varam kļūt labāki. Tas ir arī kvalitātes rādītājs.

Galvenie izaicinājumi turpmākajā darbā ir tehniskie risinājumi, proti, mums būtiski jāuzlabo tieši mobilitāte.

Sagatavoja **Līga Lakuča.**

KŪLIS PUTEKLŲ MĀKONĪ

Jūnija pirmās nedēļas nogale Zemessardzei tika aizvadīta šaušanas sacensību ieskaņā — no 1. līdz 3. jūnijam Ādažu poligonā norisinājās Baltijas jūras šaušanas kausa izcīņa, kas Latvijā tika organizēta pirmo reizi. Vēsturiskais sacensību memorands paredz, ka tajās drīkst piedalīties tikai tās valstis, kuras robežojas ar Baltijas jūru. Šogad «Baltijas jūras kausā» piedalījās Latvija, Igaunija, Dānija, Somija un Zviedrija, diemžēl Lietuva pēdējā brīdī savu dalību atcēla.

Sacensības uzņēmās organizēt Zemessardzes Studentu kājnieku bataljona entuziasti, un vislielāko darbu sacensību sekmīgai norisei veica virsleitnants Mareks Jansons un vecākais zemessargs Rojs Razums.

«Sacensību tradīcija tika aizsākta 1930. gadā, kad kaimiņvalstis (Somija un Igaunija) nolēma kooperēties, lai uzlabotu šaušanas iemaņas. Somi, būdami prasmīgāki šāvēji, uzņēmās mentora lomu, lai motivētu igauņus uzlabot savas šaušanas prasmes. Pirmskara gados sacensībām pievienojās arī Latvija, Lietuva, Dānija un Zviedrija. Sākoties Otrajam pasaules karam, sacensības tika pārtrauktas, bet atsāktas organizēt tikai 1997. gadā. Latvija savu dalību atjaunoja 2014. gadā, kad sacensības norisinājās Dānijā. Joprojām apzinīgi tajās piedalāmies katru gadu. Šogad mūsu dalība ir mazliet citādāka — esam gan dalībnieki, gan organizatori. Uzreiz ar Mareku vienojāmies, ka visu darām pēc labākās sirdsapziņas un perfekti vai nedarām vispār, jo vājš sniegums ir kauns ne tikai mums kā organizatoriem, bet arī visai valstij. Jo augstāk latīņu uzliekam, jo augstāks ir kopējais sacensību līmenis arī nākamajiem organizatoriem. Domāju, ka ieguvēji ir visi,» teic Rojs Razums.

Sacensību galvenais tiesnesis virsleitnants Mareks Jansons: «Sacensības tiek organizētas rotācijas kārtībā starp sacensību dalībvalstīm. Bija skaidrs, ka vienu gadu organizatori būs arī

mēs, un 2016. gadā Lietuvā pārstāvju sanāksmē tika nolemts, ka Latvija «Baltijas jūras kausu» organizēs 2018. gadā. Mums uzreiz kļuva skaidrs, ka visam jābūt izplānotam un noorganizētam perfekti, līdz pēdējai niansei, pierādot ne tikai savu teicamo sagatavotību, stāvēt uz ugunslnījas kā šāvējiem, bet arī iejūtīties organizatoru lomā.»

1. jūnija pēcpusdienā dalībnieki sāka pulcēties uz sacensību reģistrāciju un oficiālo pasākuma daļu, kur tika stāstīts par sacensību norisi un pašu būtiskāko sadaļu — šaušanas vingrinājumiem. Tomēr jau pēc pirmās prezentācijas bija jūtams, ka klātesošie nopietnām sejas izteiksmēm vēroja cits citu. Tikai sacensību pēdējā dienā igauņu kolēģis Oliveris Puriks ar smaidu teica: «Kad jūs, latvieši, sākat stāstīt par šaušanas vingrinājumiem, es nodomāju, ka nav iespējams ko tādu izpildīt. Paskatījos uz apkārt esošo seju izteiksmi un sapratu, ka neesmu tāds vienīgais, arī pārējo secinājumi ir tieši tādi paši. Nodomāju, šogad mūsu izredzes saņemt kaut vienu godalgu ir nereālas un ar lielu kaunu būs jābrauc mājās, bet beigās viss izrādījās ļoti labi, un vingrinājumi tiešām bija ļoti interesanti. Labi strādāts!»

Kamēr šāvēji pārrunāja vingrinājumus un iepazīnās ar ieročiem, komandu pārstāvji pulcējās atsevišķā telpā. «Pārstāvju sanāksme ir nozīmīga sacensību sastāvdaļa, kur tiek lemts par sacensību turpmāko norisi, dalībvalstīm un nepieciešamajiem sacensību uzlabojumiem. Katra dalībvalsts ir svarīga un sniedz savu artavu vērtību un vēstures veidošanā,» komentē Latvijas šaušanas komandas pārstāvis kapteinis Valdis Brīvers.

2. jūnija rītā, skatot Latvijas himnai, mastā tika pacelts sarkanbaltsarkanais karogs, un pēc svinīgās atklāšanas tika dots starts visās ugunslnījās. Sacensībās bija noteikts, ka komandā piedalās četri šāvēji, kas izpilda visas disciplīnas, šogad tādas bija astoņas. Sadarbībā ar Latvijas Šaušanas federāciju dalībniekiem bija iespēja cīnīties arī par sporta klašu normatīvu izpildi vingrinājumos DP-3 un ATŠ-5. Savukārt vingrinājumā DP-4 šāvēji

varēja kvalificēties Nacionālo bruņoto spēku krūšu nozīmēm «Par izcilu šaušanu».

Sacensību ieskaitē tika vērtēti DP 3, DP 4, lauka šaušana ar pistoli, ATŠ-5, TŠ-1/TŠ-1A, IPSC (Starptautiskā praktiskās šaušanas savienība) vingrinājumi, duelu šaušana.

Virsleitnants Mareks Jansons paskaidro: «Lauka šaušanas tradīcijas esam pārņēmuši no zviedriem deviņdesmito gadu beigās un sekmīgi integrējuši Zemessardzes vienībās. Vienīgā Nacionālo bruņoto spēku vienība, kurā lauka šaušanas tradīcija tiek uzturēta, ir Zemessardze. Mums arī reizi gadā tiek organizētas sacensības lauka šaušanā. Tas ir labs treniņš un līdzsvara atrašana starp precizitāti un ātru šaušanu — abi ir vienlīdz svarīgi.»

Soms Ilka Koljonens papildina: «Lauka šaušanas vingrinājums bija ļoti interesanti izdomāts, īstenībā lika ļoti piedomāt pie šaušanas tehnikas un secības. Nebija tā, ka iznāc, notēmē un šauj. Bija precīzi jāizdomā un jāaskaita šāvienus, lai paspētu visus mērķus sašaut un arī rezultāts būtu labs, prasības izpildītas. Mēs ar saviem komandas biedriem jau iepriekšējā vakarā apsēdāmies un sākām plānot, kā pildīsim šo vingrinājumu, jo nepietiek tikai ar labām šaušanas iemaņām, vajag arī analītisko pieeju un stratēģisko plānošanu sekmīga rezultāta sasniegšanai.»

«IPSC vingrinājumus plānojām tā, lai dalībniekiem būtu interesanti. Pirmajā disciplīnā «Guļošais sargs» tika imitēta sargposteņa darbība, izmantojot triecienšauteni G-36. Otra disciplīna «Niknais grāmatvedis» savu nosaukumu guva dēļ starta pozīcijas sēdus pie galda ar triecienšauteni AKM, novietotu atvilktnē zem galda. Abās disciplīnās, mērķiem atrodoties dažādā attālumā, tie bija jāšaļauj, pārvietojoties starp dažādām šaušanas pozīcijām. Šīs disciplīnas ir īpaši piemērotas militārpersonām, jo tajās tiek vērtēts gan izpildes ātrums, gan šaušanas precizitāte, pārējo atstājot dalībnieku ziņā,» piebilst vecākais zemessargs Rojs Razums.

Par sacensību kulmināciju kļuva beidzamā disciplīna — duelu šaušana. Virsleitnants Mareks Jansons stāsta: «Dueli ir visnenākais šaušanas vingrinājums Zemessardzē, ko sāka pildīt jau deviņdesmito gadu sākumā. Lai labi startētu duelos, ir jātrenējas, jo gan ātrumam, gan darbībām ar ieroci, gan šaušanas precizitātei ir liela nozīme. Ar zemessargiem duelos mēs skrienam bieži, reizēm jau liekas, cik tad var, bet, lai sasniegtu rezultātu, ir jātrenējas, īpaši, ja tā ir šaušana.»

Sestdienas vakarā pēc tveicīgās un nogurdinošās dienas, kas tika pavadīta šautuvē, dalībnieki pulcējās uz svinīgo apbalvošanas ceremoniju, lai uzzinātu rezultātus un saņemtu pelnītās godalgas. Individuāli vingrinājumos ar pistoli labākais šāvējs bija latvietis

Māris Zviedris, otrajā vietā atstājot igauni Lauri Abelu un trešajā — somu Kosti Kallunki. Savukārt komandu vērtējumā — pirmā vieta Igaunijas, otrā vieta Somijas, bet trešā vieta Latvijas komandai.

Individuāli vingrinājumos ar triecienšautenēm labākais šāvējs bija igaunis Lauri Abels, otrās vietas ieguvējs — soms Jere Hakanens un trešās — igaunis Agro Altmae. Komandu vērtējumā šaušanā ar triecienšautenēm pirmo vietu ieguva Igaunijas, otro — Somijas un trešo — Latvijas komanda.

Visu sacensību labākos individuālās šaušanas rezultātus sasniegza igaunis Lauri Abels, otrajā vietā ierindojās latvietis Māris Zviedris un trešajā — igaunis Oliveris Puriks.

Duelu šaušanas vingrinājumā pirmo vietu ieguva Latvijas komanda, aiz sevis atstājot Zviedrijas komandu un Igaunijas komandu.

Sacensību kopvērtējumā pirmo vietu un ceļojošo kausu izcīnīja Igaunijas komanda, otrajā vietā atstājot mājiniekus — Latvijas komandu. Trešajā vietā — Somijas komanda.

Apbalvošanas noslēgumā netrūka arī pateicības vārdu īpašajiem viesiem un cilvēkiem, kuri ir atbalstījuši ne tikai dažādas sacensības, zemessargus un ZS Studentu kājnieku bataljonu, bet arī nesuši un cildinājuši visas Zemessardzes vārdu. Savīlņojošs mirklis bija, kad priekšā tika izsaukts arī ZS Studentu kājnieku bataljona pirmais komandieris kapteinis Aleksejs Ozoliņš, kurš ar asarām acīs pateicās par uzmanības apliecinājumiem. Ikviens karavīrs un zemessargs zina šo vīru, kurš, neskatoties uz savu cieņījamo vecumu, joprojām atbalsta savējos, ir klātesošs visos svarīgos pasākumos un ir bataljona stūrakmens. Visi ciena un godā kapteini Ozoliņu arī viņa veikumu un sasniegumu dēļ. Viņš ir cilvēks, par kuru runā viņa darbi, nevis tikai vārdi.

Uzslavu un labus vārdus organizatoriem veltīja arī ārzemju pārstāvi, vairākkārt uzsverot, ka sacensības organizētas teicami. «*Perfect, everything was perfect!*» Šķiroties somi piebilda: «Šis bija pēdējo gadu labākās sacensības, kur esam piedalījušies. Jūs, latvieši, mums apgrūtinājāt uzdevumu sagatavot nākošgad tikpat lieliskas sacensības, latīņa ir ļoti augstu. Mums būs krietni jānopūlas, lai saglabātu šādu līmeni.»

Vecākais zemessargs Rojs Razums atzīst: «Lai noorganizētu šādas sacensības, bija jāiegulda ļoti liels darbs. Kopā ar Mareku sacensībām sākām gatavoties jau pirms diviem gadiem, un līdz 1. jūnijam visi spēki bija izpumpēti un sapņos rādījās tabulas, grafiki, vingrinājumu noteikumi. Vislielākais izaicinājums bija izdomāt šaušanas vingrinājumus tā, lai tie būtu līdzvērtīgi gan sarežģītības, gan rezultātu, gan laika izpildes ziņā. Sacensību mērķis ir parādīt katrai valstij tradicionālos treniņu vingrinājumus šaušanā. Šīm sacensībām ir savi standarti un prasības, kas jāizpilda, bet, lai vingrinājumi būtu interesanti un dinamiski, ir jāpieiet radoši.»

Virsleitnants Mareks Jansons piebilst: «Tagad, kad sacensības ir pagājušas, ir nogurums un gandarījums par paveikto, bet tajā pašā laikā kaut kā arī pietrūkst, — pulveris sadedzināts, sacensības beigušās, godalgas sadalītas un ieroči iztīrīti. Tagad jāgaida jauni izaicinājumi pēc sešiem gadiem, kad atkal Latvijā būs jāorganizē «Baltijas jūras kauss» šaušanā.»

Sacensību galvenie organizatori un atbalsts bija Zemessardzes Studentu kājnieku bataljons un tā zemessargi, kas sadarbībā ar Zemessardzes štābu un Latvijas Šaušanas federāciju teicami izpildīja uzdevumu. Paldies par ieguldīto darbu un dienestu!

Sagatavoja **seržante Guna Freimane.**

Foto — **Reinis Brūvelis.**

VIDZEMES BRIGĀDES ŠTĀBS ATGRIEŽAS VIDZEMĒ

Noslēdzot Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes pārdiskolāciju uz tās vēsturiskajām robežām, 11. jūnijā Valmierā notika svinīgais brigādes štāba pārcelšanās un pagaidu ēkas atklāšanas pasākums.

Pasākumā piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis, Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes komandieris pulkvedis Mareks Ozoliņš, brigādes štāba un bataljonu personāls, Vidzemes novadu pašvaldību un Vidzemē dislocēto valsts un pašvaldību institūciju pārstāvji.

Uzrunājot karavīrus, zemessargus un pasākuma viesus, aizsardzības ministrs teica:

«Ļoti zīmīgi, ka šajā Latvijas simtgades gadā mēs sakārtojam Zemessardzes komandstruktūru tā, kā tai jau sen vajadzēja būt sakārtotai. Lai gan šis ir tikai pagaidu telpas, man nav šaubu, ka mēs šeit veiksmīgi strādāsim un paveiksim uzticētos uzdevumus. Zīmīgi, ka starpkaru periodā Valmierā bija dislocēts 8. Daugavpils kājnieku pulks, kurā bija daudz cilvēku, kas bija apbalvoti ar Lāčplēša Kara ordeni. Šie cilvēki zināja, ko viņi vēlas. Viņi vēlējās, lai Latvija būtu brīva, skaista un droša. Mūsu uzdevums ir būt gataviem aizstāvēt mūsu vērtības, un šī ir tā vērtība, uz kuru jūs atgriezāties, kurā bija tas brīvības gars. Un šī ir vieta, kurā bija mūsu tēvi un vectēvi.»

Brigādes komandieris uzsvēra, ka šis ir vēsturisks brīdis, jo Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes štābs kopš 1. jūnija ir atgriezies Vidzemē, kur tas sākotnēji bija izvietots. Tādējādi brigādes štābs, kura uzdevums ir koordinēt, pārraudzīt un atbalstīt

Vidzemes bataljonu, proti, Valmieras, Cēsu, Gulbenes, Alūksnes un Ogres bataljona darbību, ir dislocēts savā atbildības rajonā, tuvāk saviem bataljoniem, un štāba atrašanās reģionā ir gan loģiska, gan racionāla. Tas būtiski atvieglos savstarpējo sadarbību, uzdevumu izpildes koordināciju un paaugstinās reaģēšanas spējas.

Pulkvedis M. Ozoliņš izteica pateicību Vidzemes pašvaldībām, apliecinot: «Visās pašvaldībās, kurās esmu bijis, ir pretimnākoši vadītāji, kas ir gatavi atbalstīt Zemessardzes vēlmi būt brīvprātīgai, militārai un plaši pārstāvētai organizācijai, un visi jautājumi, kas saistīti ar šī mērķa sasniegšanu, no pašvaldību puses tiek atbalstīti un risināti. Protams, svarīgi ir arī tas, ka mēs kā armija esam atbildīgi par valsts aizsardzību, un ir svarīgi saprast, ka mēs nesam vieni paši. Arī Iekšlietu un Tieslietu ministrijas vadošais personāls vienmēr ir atbalstījis bataljonu ikdienas vajadzības un apmācības. Ar mūsu pārcelšanos uz Valmieru šī sadarbība tikai augs. Turklāt valmieriešiem brigādes štāba klātbūtne būs vēl lielāks drošības garants.»

Valmieras domes priekšsēdētājs Jānis Baiks apstiprināja, ka pašvaldība Zemessardzei vienmēr būs stabils partneris, uz kuru var paļauties. «Mēs saprotam, ka tā ir arī mūsu dzīve un drošība, ar Zemessardzi ir saistītas ļoti daudzas lietas. Šī ir vēsturiska diena, jo būtībā mēs redzam tādu kā valstisko decentralizācijas procesu. Prieks par to, ka Vidzemes brigāde pārcēlas uz Vidzemi. Mums, protams, ir liels lepnums un prieks par to, ka izvēlēta ir Valmiera. Pilsētai tas ir liels ieguvums, jo mēs esam ieguvuši vēl vienu stabili

sadarbības partneri. Tas ir arī mūsu drošības balsts un vēl kāds stiprais plecs blakus šeit, reģionā.»

Jau ziņots, ka kopš šā gada sākuma, lai padarītu efektīvāku Zemessardzes uzdevumu izpildi, ir mainītas Zemessardzes brigāžu atbildības teritorijas, un Vidzemes brigādē ietilpst 22. kājnieku bataljons Valmierā, 25. kājnieku bataljons Gulbenē, 27. kājnieku bataljons Cēsīs, 31. kājnieku bataljons Alūksnē un 54. inženiertehnikas bataljons Ogrē.

Vēsturiski Zemessardzes 2. brigādes štābs no 1992. gada 30. jūnija līdz 2003. gada beigām atradās Vidzemē — Cēsīs. Tā kā Cēsis ēku, kurā atradās brigādes štābs, šobrīd pilnībā pārvalda Nacionālo bruņoto spēku Instruktoru skola, par brigādes štāba mājvietu tika izvēlēta Vidzemes lielākā pilsēta Valmiera.

Brigādes štābam pārceloties uz Valmieru, iecerēts attīstīt Zemessardzes bāzi Kaugurmuižā, kur šobrīd dislocēts Zemessardzes 22. kājnieku bataljons. Attīstības plāns paredz gan infrastruktūras papildināšanu un attīstību, gan vēsturiskās Kaugurmuižas ēkas renovāciju. Tajā pastāvīgi atradīsies Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes štābs. Patlaban ir noslēdzies iepirkums par Kaugurmuižas ēkas projekta izstrādi. Plānots, ka Kaugurmuižas ēkas renovācija notiks turpmākajos trīs gados, un šobrīd brigādes štāba vajadzībām Zemessardze no Valmieras pilsētas pašvaldības nomā bijušās Valmieras mākslas vidusskolas telpas Mākslinieku ielā 2.

Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes štābā ikdienā dienesta pienākumus pildīs aptuveni 50 karavīru un civilo darbinieku, kas attiecīgi ietekmēs Valmieras ekonomisko attīstību, jo darbinieki, kas ikdienā dzīvo apkārtējos novados vai pārcēlušies uz dzīvi Valmierā, iesaistīsies vietējā sabiedriskajā dzīvē, lietos gan pilsētas uzņēmēju piedāvātos pakalpojumus, gan iepirksies vietējos veikalos, apmeklēs kultūras un sporta pasākumus. Uzsākot brigādes štāba darbību Valmierā, radās jaunas darba vietas, un brigādes štābā konkursa kārtībā darbā tika pieņemti vairāki vietējie iedzīvotāji no Valmieras un apkārtējiem novadiem. Savukārt Valmieras uzņēmēji varēs piedalīties konkursos par bāzes infrastruktūras attīstību un nodrošinājuma piegādi, kā arī attīstīt savus pakalpojumus.

Sagatavojuši **virslietnante Ieva Karlsberga**,
Zemessardzes 2. Vidzemes brigādes
Civilmilitārās nodaļas vadītāja.

Foto — Armīns Janiks.

JAU ŠORUDEN

LŪZNAVAS MILITĀRAJĀ BĀZĒ IERADĪSIES PIRMIE KARAVĪRI

31. maijā Rēzeknes novada Lūznāvā ieradās aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis un Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš, lai svinīgā ceremonijā pārņemtu Lūznavas profesionālās vidusskolas zemes vienības un būves. Tur atradīsies Nacionālo bruņoto spēku militārā bāze un Latgalē pirmā profesionālā dienesta karavīru apakšvienība.

Pasākumā piedalījās Zemessardzes komandiera pienākumu izpildītājs pulkvedis Ervīns Kopeika, Zemessardzes 3. Latgales brigādes komandieris pulkvedis Māris Simsons, bataljonu komandieri, Valsts policijas un Valsts robežsardzes pārstāvji, Rēzeknes un Aglonas diecēzes bīskaps Jānis Bulis, kā arī Rēzeknes novada domes un Lūznavas pagasta pārvaldes pārstāvji.

Aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis svinīgās ceremonijas laikā, uzrunājot klātesošos, teica: «Šī diena ir vēsturisks notikums un vienlaikus svētki mūsu Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Latgalei un visai Latvijai. Jauna militārā bāze Lūznāvā ir solis mūsu valsts un mūsu sabiedroto drošības virzienā, jo Latgale nav Eiropas Savienības un NATO galapunkts. Latgale ir Eiropas Savienības un NATO sākums. Tādēļ primāri mūsu atbildība un

mūsu uzdevums ir darīt visu, lai šeit būtu droši un lai cilvēki visā Latvijā zinātu, ka Latgale nav nomale vai novārtā pamests novads. Latgale ir vieta, kas nozīmīga visai Latvijai un ne tikai. Tieši tādēļ šeit atklājam jaunu militāro bāzi un veidojam jaunu Nacionālo bruņoto spēku apakšvienību.»

Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Leonīds Kalniņš pauž prieku, ka Latvijas aizsardzības sistēma un bruņoto spēku sastāvs papildināsies ar bataljonu, kurš ir nepieciešams, lai nodrošinātu augstu kaujas gatavību. Tāpat ģenerālleitnants L. Kalniņš uzsvēra, ka tik skaistā vietā neaizies bojā infrastruktūra, ka Lūznāvā turpināsies dzīvība un būs attīstība. Nacionālo bruņoto spēku komandiera uzruna noslēdzās ar vēlējumu: «Novēlu jaunveidojamajam bataljonam spožu, panākumiem un uzvarām pilnu nākotni!»

Zemessardzes 36. bataljonu komandēs majors Oskars Omuļš. Svinīgajā ceremonijā majors O. Omuļš saņēma kādreizējā, 1991. gadā izveidotā un vēlāk reformētā, Rēzeknes bataljona karogu. Zemessardzes 36. bataljona komandieris atzīst, ka tas ir vēsturisks mirklis un pagodinājums saņemt karogu, zem kura cilvēki pulcējās, lai aizstāvētu Latvijas tikko atgūto neatkarību.

Primārais uzdevums ir vienības attīstība, tāpēc svarīgi ir izveidot labu komandu. Majors O. Omuļš ar cerību skatās uz Latgales iedzīvotājiem un jauniešiem, kuri nāks dienēt Zemessardzes 36. bataljonā.

Pēc pasākuma aizsardzības ministrs un Nacionālo bruņoto spēku komandieris tikās ar vietējiem iedzīvotājiem un sniedza atbildes uz viņu sagatavotajiem jautājumiem. Par pasākuma muzikālo noformējumu rūpējās Zemessardzes orķestris. Vietējiem iedzīvotājiem bija iespēja baudīt arī Zemessardzes lauka virtuvē sagatavotās vakariņas.

Jau pilnībā ir nokomplektēta viena no piecām rotām, ir uzsākti remontdarbi, lai jau šī gada rudenī Lūznavas militārajā bāzē varētu ierasties pirmie karavīri. Kopā plānots uzņemt ap 800 karavīru, no kuriem puse atradīsies Lūznāvā un otrā puse Daugavpils novada Vaboles pagasta «Meža Mackevičas». Vienības un infrastruktūras attīstība turpināsies turpmākos piecus gadus.

*Sagatavoja **dižkareive Ruta Surovcova**,
ZS 3. Latgales brigādes štāba
Operatīvās pārvaldes Civilmilitārās
sadarbības nodaļas speciāliste.
Foto — srž. Ēriks Kukutis.*

EDSO: PLATFORMA DIALOGA VEIDOŠANAI STARP RIETUMIEM UN KRIEVIJU

Nora Vanaga,

Dr. sc. pol., LNAA Drošības un stratēģiskās pētniecības centra vadošā pētniece.¹

Foto — Ēriks Kukutis un
no N. Vanagas personiskā arhīva.

Lai gan publiskajā telpā liela uzmanība tiek pievērsta rietumvalstu darbībai caur NATO un Eiropas Savienību kā pretreakcija Krievijas agresīvajai ārpolitikai, nepietiekami tiek atspoguļotas aktivitātes, kuras norisinās Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) ietvaros un ir vērstas ne tikai uz Ukrainas konflikta noregulēšanu, bet arī uz dialoga veidošanu starp Rietumiem un Krieviju. Jo sevišķi nozīmīgi būtu sekot līdzi jaunajām iniciatīvām bruņojuma kontroles jomā, kas var eventuāli skart arī Baltijas valstu reģionu. Līdz ar to šī raksta mērķis ir raksturot EDSO dialoga aktivitātes ar Krieviju un to potenciālo ietekmi uz Baltijas valstu reģionu.

EDSO pirms Ukrainas konflikta

Pēc Ukrainas krīzes publiski visskaidāk izskanējušās aktivitātes pret Krievijas agresīvo ārpolitiku parasti bijušas tās, kuras veic Ziemeļatlantijas līguma organizācija (NATO) un Eiropas Savienība (ES). NATO ir centrālā loma atturēšanas politikas nodrošināšanā, izvietojot savus spēkus pēc rotācijas principa Baltijas valstīs un Polijā, aktīvi strādājot pie papildspēku mobilitātes problēmām, pielāgojot savas komandstruktūras un organizējot regulāras militāras mācības. Visas šīs aktivitātes ir kā pretreakcija uz notiekošo Ukrainā un izslēdz iespējas līdztekus uzturēt dialogu ar Krieviju. NATO—Krievijas padomes darbība tika apturēta jau 2014. gada aprīlī, kā protests pret Krievijas agresiju Ukrainā. Diplomātiskā spiediena rezultātā tika organizētas trīs tikšanās vēstnieku līmenī 2016. gadā un viena tikšanās 2017. gadā, taču bez taustāmiem rezultātiem. Tām visām bija raksturīga formāla viedokļu apmaiņa. Savukārt ES konsekvēnti pagarina pret Krieviju vērstās sankcijas, un vairums diplomātisko kanālu, izņemot ekonomikas, tieslietu un izglītības jomu, ir arī

«iesaldēti». Līdz ar to gan ES, gan NATO izmanto tā sauktās spēka diplomātijas instrumentus — militāro spēku koncentrēšanu un sankcijas, kas pašsaprotami apgrūtina dialoga veidošanu ar Krieviju.

Eiropas Drošības un sadarbības organizācija tiek uzskatīta par vienīgo daudzpusējo platformu, kurā ir iespējams veidot

dialogu ar Krieviju, jo 57 dalībvalstu vidū ir Krievija. EDSO ir gara vēsture, kas apliecina iespēju kalpot par dialoga platformu starp Rietumiem un Krieviju. Organizācija tika izveidota 1973. gadā un piedzīvoja savu zenītu 80. un 90. gados, kad pēc smagām diplomātiskām cīņām tika apstiprināti savstarpējās uzticēšanās pasākumi un bruņojuma kontroles Eiropā galvenie līgumi — Vīnes dokuments (*Vienna Document*) 1992, Konvencionālo bruņoto spēku Eiropā līgums (*Conventional Armed Forces in Europe Treaty*) 1990, Atvērto debesu līgums (*The Open Skies Treaty*) 2001, un citi. Taču pēc 2000. gada EDSO zaudēja savu aktualitāti, un daudzu ekspertu vidū izvērsās diskusijas par organizācijas lietderību un pielāgošanās spējām jaunajai drošības videi.

Jaunās paaudzes pretgaisa aizsardzības sistēmas (jo sevišķi Krievijas S-400 sistēma) un stratēģisko ieroču sistēmas agri vai vēl liks ASV un Krievijai sēsties pie sarunu galda un diskutēt par vienotiem noteikumiem un ierobežojumiem. Līdz ar to jauno militāro tehnoloģiju un ieroču sistēmu attīstība determinēs abu pušu nepieciešamību veidot dialogu un meklēt kopsaucēju.

EDSO sāka dēvēt pat par «guļošu skaistuli» (*The Sleeping Beauty*). EDSO lietu eksperts Pals Dunejs (*Pal Dunay*), šī apzīmējuma autors, savā rakstā 2005. gadā EDSO gadagrāmatā, norāda, ka agrāk organizācijai bija trīs darbības virzieni (dimensijas) — (1) ekonomiskais, kas skata vides, transporta un enerģētikas drošības jautājumus; (2) humanitārais, kura ietvaros tiek veicināta cilvēktiesību un demokrātiskas, tiesiskas valsts principu ieviešana; un (3) politiski militārais, kura centrā ir bruņojuma kontrole un savstarpējo uzticēšanos veicinošie pasākumi. Tagad pēdējais, kurš ir uzskatāms par pašu svarīgāko, ir zaudējis savu aktualitāti un gaida «magisko skūpstu»². Par galveno iemeslu politiski militārās dimensijas aktualitātes zaudēšanai tiek uzskatīts jauno apdraudējumu transnacionālais raksturs. Pēc Balkānu krīzes Eiropā vai tās pierobežā nebija aktuālu jaunu tradicionāli konvencionālu apdraudējumu, bet to vietu

ieņēma starptautiskais terorisms. EDSO politiski militārās politikas ietvaros nebija instrumentu, kā risināt šādu jaunu starptautiska rakstura apdraudējumu, kas ir ārpus Eiropas robežām, un to risināšana vienkārši nebija organizācijas kompetencē. Līdz ar to EDSO turpināja darboties citās dimensijās, vairāk pievēršot uzmanību organizētajai noziedzībai, «pieskatot» esošos ilgstošos konfliktus Eiropas pierobežā (Dienvidosetijā un Abhāzijā, Pieņestrā un Kalnu Karabahā) un sekojot līdzī vēlēšanu tiesiskai norisei vājās demokrātijās vai režimos ar noslieci uz autoritārismu (Tadžikistānā, Kirgizstānā, Albānijā, Azerbaidžānā, Mongolijā un citur).

Diskusijas EDSO ietvaros pēc Ukrainas krīzes sākšanās

Līdzīgi kā NATO gadījumā³ Krimas aneksija arī EDSO deva būtisku pavērsienu organizācijas attīstībā. Pēc Ukrainas konflikta sākšanās EDSO iesaiste ir divējāda. Pirmais darbības virziens ir konflikta uzraudzīšana, noregulēšana un atrisināšana. Organizāciju uzskata par «Minskas 2» vienošanās īstenošanas progresu uzraudzītāju, un tās speciālā novērošanas misija ir vienīgā starptautiskā klātbūtne, ko ir pieļāvušas konfliktā iesaistītās puses.

Novērošanas misijas sastāvā ir neapbruņotas civilpersonas, kuras 24 stundas diennaktī atrodas visos Ukrainas reģionos, lai novērotu un ziņotu par situāciju Ukrainā. Tā arī cenšas īstenot Vīnes dokumentā noteiktos uzticības, caurskatāmības un drošības veicināšanas pasākumus militārajā jomā. Šī misija tiek visai kritiski vērtēta, respektīvi, tās ieguldījumi konflikta noregulēšanā. Tomēr ir jāņem vērā visi politiskie ierobežojumi, un šobrīd izskatās, ka rietumvalstis un Krievija nevar vieneties par kaut ko vairāk. Šīs misijas galvenais ieguldījums ir tās sniegtie ziņojumi par situācijas attīstību konflikta zonā un attiecīgi arī dalībnieku iespēja savākt zināmu izlūkošanas informāciju savām nacionālajām valstīm.

Savukārt otrs darbības virziens ir dialoga uzturēšana ar Krieviju, kas šobrīd ir attīstījusies bruņojuma kontroles jomā. Dialoga uzsākšanas autors ir bijušais Vācijas ārlietu ministrs Franks Valters Šteinmeiers (*Frank-Walter Steinmeier*), kas to uzsāka, kad Vācija bija prezidējošā valsts EDSO 2016. gadā. Šis process principā ir daļa no Vācijas «divu līmeņu» (*dual-track*) diplomātijas pret Krieviju. Viens ceļš ir sankciju konsekventa pagarināšana pret Krieviju, jo «Minskas II» vienošanās netiek ievērota.

Savukārt, otrs ceļš ir dialoga veidošana ar Krieviju, lai atkal atgrieztos pie normālām un konstruktīvām attiecībām starp Eiropu un Krieviju, tādējādi nepieļaujot saspīlējumu veidošanos starp abām pusēm, un, iespējams, eventuāli novestu arī pie Ukrainas krīzes noregulēšanas. Viens no saspīlējumiem, kas tiek bieži minēts EDSO ietvaros, ir Baltijas reģions, jo abas puses pauž satraukumu par reģiona militarizāciju. Vācijas iniciatīvai ir pievienojušās citas EDSO dalībvalstis — Francija, Itālija, Austrija, Beļģija, Šveice, Čehija, Spānija, Nīderlande, Norvēģija, Rumānija, Zviedrija, Slovākija, Bulgārija un Portugāle.

Pirmais solis strukturētā dialoga ietvaros bija sākt ar dalībvalstu draudu uztveres apzināšanu un salīdzināšanu. To tālāk turpināja austrieši savā EDSO prezidentūrā 2017. gadā, kas nevainagojās ar kaut kādiem rezultātiem. Katra valsts prezentēja savas nacionālās doktrīnas, principā skaidri iezīmējot, ka daļa Austrumeiropas valstu uztver Krieviju kā nacionālo apdraudējumu, savukārt, Krievija norādīja uz NATO aktivitātēm reģionā kā pieaugošu apdraudējumu tās nacionālajai drošībai.

Tāpēc drīz vien sekoja nākamais solis — uzsākt diskusijas par esošo bruņojuma kontroles līgumu pārskatīšanu. Krievija jau sen ir apturējusi savu dalību vairumā no bruņojuma kontroles līgumiem, t.sk. līgumā par konvencionālajiem bruņotajiem spēkiem Eiropā, un iestājas par jaunu regulējumu izveidošanu. Taču pārējās kritiski noskaņotās EDSO Eiropas valstis, arī Baltijas valstis, uzskata, ka šobrīd nepastāv nekāda savstarpējā uzticēšanās, lai varētu atvērt diskusijas par bruņojuma kontroles līgumu pārskatīšanu. Pirms Vācijas parlamenta vēlēšanām 2017. gada septembrī Berlīnē pēc vāciešu iniciatīvas organizētā konference par bruņojuma kontroli principā beidzās ar secinājumu, ka esošie līgumi ir piemēroti un abām pusēm, protams, jo vairāk pašai Krievijai, vajadzētu vienkārši tos ievērot. Tādā gadījumā arī saspīlējums mazinātos.

Papildus EDSO ietvaros jau vairākus gadus aktīvi tiek strādāts pie Vīnes dokumentu modernizēšanas. Kopumā ir divi jautājumi, pie kā EDSO šobrīd darbojas. Pirmais ir «kartēšanas vingrinājums» (*mapping exercise*), kas paredz, ka katra no pusēm norāda vienības izvietojumu, apmēru, militārās bāzes utt. Lai gan šis attīstības virziens tiek uzskatīts kā vismaz kaut kāds progress, EDSO pārstāvji žēlojas, ka to atbalsta tikai daļa valstu, un lielās

◀Sākums 14. un 15. lpp.

neuzticēšanās dēļ neviens īsti netic iesniegto faktu un skaitļu patiesīgumam. Otrs jautājums, kas skar tieši Vīnes līguma modernizāciju, ir par militāro aktivitāšu ierobežošanu, jo sevišķi robežu tuvumā. Laikus sniegta informācija par militāro aktivitāšu (galvenokārt runa ir par militārajām mācībām) mērķi un apmēriem var pasargāt no pārpratumiem un pārsteidzīgiem lēmumiem. Starp konkrētiem priekšlikumiem ir: (1) pazemināt sliekšni (šobrīd tās ir 9000 militārpersonas), kad ir jāziņo par militārajām aktivitātēm; (2) palielināt novērošanas grupas (šobrīd 3 cilvēki) un pagarināt to uzturēšanās laiku ilgāk nekā vienu dienu; (3) samazināt novērošanas sliekšni (šobrīd 13 000 militārpersonu).⁴ Šādu labojumu apstiprināšana palīdzētu nodrošināt lielāku caurskatāmību, kas attiecīgi novestu pie lielākas uzticēšanās veidošanās. Šobrīd Krievija demonstratīvi nepiedalās šajās diskusijās un negrasās atbalstīt šos labojumus.

Papildus šīm diskusijām EDSO ietvaros arvien vairāk tiek pieminēta nepieciešamība apsvērt speciāla subreģionāla konvencionāla bruņojuma kontroles regulējuma piemērošanu Baltijas valstu reģionam, lai mazinātu reģiona militarizāciju un pieaugošo saspīlējumu. Vēsturiski šādi reģionāli bruņojuma kontroles regulējumi tika piemēroti Dienvidkaukāza reģionā, Balkānos un Gruzijā. Baltijas reģiona gadījumā tas varētu nozīmēt ierobežojumus militāro vienību izvietošanai un citām militārajām aktivitātēm pierobežā. Protams, no pirmā vērtējuma, ņemot vērā militāro asimetriju reģionā, Baltijas valstis hipotētiski pat varētu atbalstīt šādu priekšlikumu, jo tādējādi Krievijai būtu ievērojami jāsamazina sava klātbūtne reģionā. Taču vairāku iemeslu dēļ šī iniciatīva, visticamāk, tā arī nekad nematerializēsies. Pirmkārt, vēsturiski subreģionālie režīmi ir bijuši uzspiesti no mediatoru puses, jo valstīm, uz kurām tie attiecas, nebija lielas ietekmes spējas starptautiskajā politikā. Baltijas valstis ir NATO, ES un EDSO dalībvalstis, līdz ar to tās izmantos visas iespējamās ietekmes sviras, lai pretotos iniciatīvām, kuras ir pretrunā ar viņu nacionālās drošības interesēm. Otrkārt, Baltijas valstis šādu regulējumu noteikti saskatītu kā apdraudējumu savām interesēm. Šobrīd pastāv ļoti zema uzticēšanās starp Baltijas valstīm, no vienas puses, un Krieviju, no otras puses. Nav arī skaidrs, kādu labumu šāds regulējums dotu katrai no pusēm. Līdz ar to trūkst politisko priekšnoteikumu, lai būtu atbalsts

šāda iniciatīvai. Treškārt, no militārā viedokļa šāda lokāla reģionāla bruņojuma kontrole ir uzskatāma par novecojušu, jo, piemēram, Krievijas bruņojumā ir tālās darbības augstas precizitātes raķetes, kuras var sasniegt Baltijas valstu stratēģiskos objektus arī no ļoti liela attāluma. Visbeidzot, ceturtkārt, šobrīd nav pamata uzskatīt, ka pati Krievija būtu ieinteresēta atbalstīt šādu priekšlikumu, ņemot vērā tās militāro spēku klātbūtni Kaļiņingradā un tās Rietumu militārajā apgabalā.

Tā kā Krievija ir apturējusi dalību lielākajā daļā no bruņojuma kontroles līgumiem un tā nepiedalās to modernizēšanas procesā, rodas jautājums par citiem iespējamajiem saskarsmes punktiem, uz kuru pamata varētu veidoties dialogs. Diemžēl EDSO amatpersonas ir ļoti skeptiskas par papildu iniciatīvu radīšanu un žēlojas, ka EDSO iknedēļas sanāksmes Hofburgā, Vīnē, tiek aizvadītas saspīlētā gaisotnē un bez rezultātiem. Šajā kontekstā parādās EDSO politiski militārā dialoga ierobežojumi, jo Rietumu bloka valstis un Krievija nesaskata šobrīd nekādus diskutējamus saskarsmes punktus, kas būtu par pamatu dialoga veidošanai. Par spīti šai diezgan pesimistiskajai ainai, daudzi eksperti tomēr norāda, ka EDSO galvenā priekšrocība ir tās plašais dalībvalstu spektrs, kurā ietilpst arī Krievija, un situācijā, kad konfliktējošās puses saskatis kādas kopīgas intereses, EDSO kalpos par piemērotu platformu dialogam.

Saskarsmes punktu meklējumos

Ja reiz EDSO kapacitātē nav virzīt dialogu starp rietumvalstīm un Krieviju pozitīvā virzienā, tad cerība ir uz «sadarbības salu» (*islands of cooperation*) veidošanos, respektīvi, abpusēji interesējošu problēmjautājumu risināšanu. Par vienu no šādiem saskarsmes punktiem tiek uzskatītas jaunās militārās tehnoloģijas un ieroču sistēmas, kuras nav pakļautas it nekādam bruņojuma kontroles režīmam. Bezpilota ieroču sistēmas, ofensīvās kiberspējas, mākslīgais intelekts un citas jaunās militārās

tehnoloģijas šobrīd atrodas «pelēkajā zonā», jo netiek regulētas. Jaunās paaudzes pretgaisa aizsardzības sistēmas (jo sevišķi Krievijas S-400 sistēma) un stratēģisko ieroču sistēmas agri vai vēlu tiks ASV un Krievijai sēsties pie sarunu galda un diskutēt par vienotiem noteikumiem un ierobežojumiem. Līdz ar to jauno militāro tehnoloģiju un ieroču sistēmu attīstība determinēs abu pušu nepieciešamību veidot dialogu un meklēt kopsaucēju.

Kas attiecas uz Baltijas valstu reģionu, vislielākais potenciāls ir divpusējiem sadarbības formātiem, kuri tiktu veidoti ap ļoti praktiskiem militāriem jautājumiem. Par pozitīvu piemēru tiek minēts, piemēram, divpusējais līgums starp Latvijas un Baltkrievijas aizsardzības ministrijiem par mazajām inspekcijām. Šādu savstarpējo vizīšu organizēšana palīdz palielināt caurskatāmību un veidot pakāpenisku savstarpējās uzticēšanās radīšanu. Šobrīd gan no Krievijas puses nav novērota interese slēgt šādus divpusējos līgumus ar kādu no Baltijas valstīm.

Līdz ar to var secināt, ka EDSO, kas tiek uzskatīta par vienīgo daudzpusējo platformu, kurā varētu tikt veidots dialogs ar Krieviju, saskaras ar nopietniem politiskiem ierobežojumiem, proti, puses vienkārši nav ieinteresētas veidot dialogu. Ierosinātās iniciatīvas bruņojuma kontroles jomā šobrīd nav devušas nekādus rezultātus, kas ir skaidrojams gan ar politiskā atbalsta trūkumu augstās savstarpējās neuzticēšanās dēļ, gan arī ar faktu, ka esošie līgumi tik tiešām neatbilst mūsdienu militārajām tehnoloģijām. Tāpēc tik svarīgas ir diskusijas par to modernizēšanu. Tajā pašā laikā, piemēram, Vīnes dokuments ietver virkni pasākumu, kas ir vērsti uz lielāku caurskatāmību un savstarpējās uzticēšanās veidošanu. Baltijas valstu nostāja ir tāda, ka vispirms pusēm ir jāievēro caurskatāmības principi, kas veicinātu uzticēšanos, un tikai tad seko diskusijas par bruņojuma kontroli. Tomēr šobrīd Krievijai nav intereses īstenot šādus caurskatāmības pasākumus, kas veicinātu tās pausto nodomu ticamību. ■

¹ Rakstā tiek atspoguļots autores personīgais viedoklis, kurš nav uzskatāms par Aizsardzības ministrijas vai Nacionālo bruņoto spēku oficiālo nostāju.

² Dunay, Pal. (2005). *The OSCE's Sleeping Beauty: The Politico-Military Dimension Waits for the Magic Kiss*. OSCE Yearbook.

³ Pēc ISAF misijas slēgšanas Afganistānā daudzi spriedelēja par NATO nākotnes mērķiem un uzdevumiem.

⁴ Greninger, Thomas. (06.12.2017). *It is Time to Revitalize Political-Military Dialogue in OSCE*. European Leadership Network. No: <https://www.europeanleadershipnetwork.org/commentary/it-is-time-to-revitalize-political-military-dialogue-in-the-osce/>

JAUNUMI IEROČU PASAULĒ

PUTINA «KINŽAL»

Šī gada 1. martā Krievijas prezidents V. Putins, uzstājoties ar ziņojumu Federālajā sapulcē, iepriecināja klātesošos un televīzijas publiku ar paziņojumu un animācijas filmu par neredzētām un nepārspējamām ieroču sistēmām: smago (vismaz 200 t) stratēģisko sauszemes raķeti «Sarmat», starpkontinentālo raķešu manevrējošo hiperskaņas kaujas bloku «Avangard» (20 skaņas ātrumi), spārnoto raķeti ar reaktīvo kodoldzinēju «Burevestņik», bezpilota zemūdeni (starpkontinentālo megatorpēdu) «Poseidon», kaujas lāzeru «Peresvet» un «gaiss-zeme» klases manevrējošo hiperskaņas raķeti «Kinžal».

Kopš marta sākuma pusoficiāli un neoficiāli eksperti ir runājuši un rakstījuši par jauno superieroču tehniskajām detaļām un kaujas spējām, taču zināma skaidrība ir gūta tikai dažos aspektos. Raķetes «Sarmat» izmēģinājumi atrodas sākumstadijā, un to ir plānots pieņemt apbruņojumā 2019.—2020. gadā. Atceroties zemūdeņu stratēģiskās raķetes «Bulava» ieilgušos izmēģinājumus, var nešaubīties, ka minētie termiņi netiks ievēroti, tā ka «Sarmat» ieviešana karaspēka apbruņojumā kopā ar atmosfērā manevrējošo «Avangard», visticamāk, gaidāma ap 2025. gadu. Tomēr proponētais lidojuma tālums — 18 000 km — un 15 kaujas galviņas ar 450 kt jaudu katra vai desmit ar 750 kt jaudu — ir iespaidīgi skaitļi.

Vairums ziņu par spārnoto raķeti «Burevestņik» un bezpilota zemūdeni «Poseidon» — abos gadījumos ar kodoldzinējiem un kodollādiņiem — ir tīri spekulatīvas un robežojas ar Krievijā iecienīto militāro fantastiku.

Lāzersistēma «Peresvet» ir nodemonstrēta pārgājienā — milzīgā piekabē aiz spēcīga vilcēja. Līdz ar to par taktisko lietojumu var nedomāt, turklāt lāzera jauda var būt pietiekama vienīgi tuvās zonas pretgaisa aizsardzībai un pretinieka optoelektronisko līdzekļu apžilbināšanai. Tomēr oficiālās amatpersonas ir izteikušās, ka «Peresvet» un līdzīgā «Svetozar» piegādes karaspēkam ir uzsāktas pagājušajā gadā.

Visreālākā šķiet «gaiss-zeme» klases manevrējošās hiperskaņas raķetes «Kinžal» pieņemšana apbruņojumā — kopš pagājušā gada decembra tā atrodas izmēģinājumu ekspluatācijā Dienvidu kara apgabalā, kur ir vajadzīgā lieluma poligoni. Desmit atbilstoši modificēti smagie iznīcinātāji MiG-31 pildot kaujas dežūras uzdevumus. Krievijas televīzija pat demonstrēja MiG-31 lidojumā ar piekārtu raķeti un tās startu no lidmašīnas borta. No krievu ģenerāļu izteikumiem izriet, ka «Kinžal» ar desmitkārtīgu skaņas ātrumu (kas atbilst 3000 m/s jeb 10 700 km/h) lido 2000 km tālu, spēj manevrēt visā trajektorijas garumā un nes kodollādiņu, kura galvenie mērķi ir pretinieka aviācijas bāzes kuģu grupējumi un citi flotes spēki.

Kas vēl zināms par jauno «gaiss-zeme» vai «gaiss-kuģis» klases ieroču sistēmu? Pirmkārt, «Kinžal» nav atsevišķas raķetes, bet gan kompleksa «lidmašīna—raķete» nosaukums. Pašai raķetei oficiālais indekss ir Krievijas gaisa kara spēkos ierastais H-47M2. Zem MiG-31 fizelāžas ir uzstādīts speciāls piekares pilons. Nesēja ātrums uzbrukuma laikā var sasniegt 2400—2800 km/h, raķetes palaišana notiek 16 000—20 000 m augstumā, kas nepieļauj nesēja pārtveršanu ar labākajiem NATO iznīcinātājiem, tādiem kā F-15C «Eagle», F-18E «Super Hornet», F-22

Kaujas lāzera sistēma «Peresvet».

Iznīcinātājs MiG-31 ar H-47M2 maketu.

«Raptor», «Rafale» vai «Eurofighter». Turklāt nav izslēgts, ka par nesējiem varētu tikt modernizēti smagie bumbvedēji Tu-22M3 vai Tu-160M, kas jaunās ieroču sistēmas izmantošanas limeni paaugstinātu no operacionāli taktiskā līdz stratēģiskam.

Savukārt vizuāli un pēc gabarītiem H-47M2 ir aizdomīgi līdzīgi Baltijā labi pazīstamā Krievijas sauszemes karaspēka operacionāli taktiskā kompleksa «Iskander-M» (brigādes dislocējas Luga un Čerņahovskā) raķetēm (masa virs 4600 kg, garums 7,3 m). Ja tā tiešām ir, tad H-47M2 ir apgādāta ar optiskās vai radiolokācijas pašnovades galviņu un spēj nest šķembu fugasa, kasešu, termobārisko vai 50 kt jaudas kodolgalviņu. Rezultāts ir ideāls piekļuves ierobežošanas (anti access/area denial) ierocis kara darbībai Baltijas reģionā.

Sagatavojis Dr. chem. atv. pltn. Indulis Skrastiņš.

VIDES DIENA ĀDAŽU POLIGONĀ

Jau desmit gadus Ādažu poligonā atzīmē starptautisko Vides dienu, kurā jaunsargi un jaunie dabas pētnieki no Latvijas Dabas muzeja iepazīst poligona dabas vērtības. Šogad Vides diena notika 1. jūnijā, tā bija veltīta augstajam jeb sūnu purvam. Pasākuma laikā vairāk nekā simt dalībnieki apmeklēja poligonā esošo Rampas purvu Latvijas purvu zinātnieku pavadībā.

Ādažu poligona lielākā daļa ir iekļauta Eiropas Savienības vienotajā «Natura 2000» aizsargājamo teritoriju tīklā. Rampas purvs ir viena no Latvijā labākajām ligzdošanas vietām rubeņiem. Purva teritorijā barojas vai ligzdo arī citas Eiropā apdraudētas putnu sugas — purva tilbīte, dzērve, vakarlēpis, brūnā čakste un citi putni.

Saimniecībā izmantojamā kūdra cilvēkiem ir pazīstama jau vairākus simtus gadu, līdz ar to Latvijā tikai retais sūnu purvs nav ticis pakļauts nosusināšanai. Arī pēc kūdras ieguves noteikgrāvji joprojām pilda savu funkciju un turpina degradēt purva ekosistēmu. Tāpēc purviem nepieciešami atjaunošanas darbi!

Vides diena tika atzīmēta LIFE+ programmas projekta «Putni Ādažos» ietvaros. Viens no projekta uzdevumiem ir atjaunot Rampas purva hidroloģisko režīmu 500 hektāru platībā, veidojot dambju un aizsprostu sistēmu, kas notur ūdeni purvā. Tas ir veids, kā ilgtermiņā nodrošināt ne vien Eiropā reti un aizsargājamiem putniem piemērotas barošanās un ligzdošanas vietas, bet arī samazināt ugunsgrēku izplatības risku.

Projekta «Putni Ādažos» komanda izsaka pateicību aizsardzības ministram Raimondam Bergmanim, Aizsardzības ministrijai, VAMOIC, NBS NP 3. reģionālā nodrošinājuma centra, ZS 19. kaujas nodrošinājuma bataljona un Jaunsardzes un informācijas centra pārstāvjiem, kas sniedza atbalstu Vides dienas organizēšanā.

Sagatavojusi **Arta Krūmiņa**, projekta komunikācijas speciāliste, VAMOIC Vides modāļa.

Foto — Gatis Dieziņš,
Daina Galaktionova
un Ieva Mārdega.

2

3

1. Viens no LIFE+ programmas projekta «Putni Ādažos» uzdevumiem ir atjaunot Rampas purva hidroloģisko režīmu, veidojot dambju un aizsprostu sistēmu, kas notur ūdeni purvā.
2. Kapteinis Didzis Jurciņš norāda uz šāviņa bedri, kur uzskatāmi var novērot purva atjaunošanās procesu vairāku desmitu gadu laikā — aizaugšanu ar sfagniem un citiem tipiskiem sūnu purva augiem.
3. Rampas purvs līdzīgi kā citi Latvijas sūnu purvi ir ticis pakļauts nosusināšanai. Tikai retās un nelielās platībās saglabājusies neskartam sūnu purvam raksturīga veģetācija. Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultātes profesore Māra Pakalne iepazīstināja pasākuma dalībniekus ar raksturīgajiem purva augiem — sfagniem, grišļiem un dažādiem sīkrūmiem, piemēram, mellenāju kārķu un purva vaivariņu.
4. Ornitologs Andris Avotiņš stāsta jaunsargiem par neskartam sūnu purvam raksturīgo — vidū pacēlums (kupols), savukārt purva malās — purva ezeriņi un lāmas. Jaunsargi tika arī apmācīti, kā droši doties purvā un pārvarēt ūdens šķēršļus.
5. Jaunsargus no 2. novada nodaļas purvā pavadīja Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas un zemes zinātņu profesore Laimdota Kalniņa kopā ar asistentu Jāni Dreimani. Rampas purvs veidojies vairāk nekā 5000 gadu laikā, tāpēc purva izpētē svarīgi ir ģeoloģiskie urbumi. Ekskursijas laikā paņemtie kūdras slāņu paraugi tiks izmantoti pētījumiem Latvijas Universitātes laboratorijā.

SUNI , MILITĀRAJĀ DIENESTĀ

Džoanna Eglīte

Foto — no Militārās policijas arhīva.

Majors Gundars Sokolovskis, NBS Militārās policijas Štāba un apgādes rotas komandieris, dienesta suņus mīļi sauc par suniņiem, lai arī viņi ir ļoti nopietni komandas biedri, kuri ik dienas sevi apliecina uzdevumos. Ārpus dienesta un vaļas brīžos attiecībās ar četrkājainajiem karavīru palīgiem ir ļoti daudz siltuma, rotaļīguma un cilvēcības. Vietējās un starptautiskā mēroga sacensībās mūsu suņi izcina godalgotas vietas — piemēram, maija vidū tika iegūta 1. vieta XXI Valsts robežsardzes organizētajās kinologu sacensībās ar dienesta suņu piedalīšanos.

Militārās policijas Štāba un apgādes rotas Militārās meklēšanas vada suņu uzdevums ir meklēt municiju, sprāgstvielas un ieročus. Kopā ar saviem saimniekiem — militāriem policistiem/kinologiem — tie

rūpējas par augstu valsts amatpersonu drošību vietās, kuras viņi apmeklē, drošību valsts svētku pasākumos, kā arī dodas palīgā citu institūciju kolēģiem, ja, piemēram, saņemta informācija par sabiedriskā vietā novietotu spridzekli.

Palielinoties terorisma draudiem pasaulē, arī Latvijā pēc 2000. gada pakāpeniski suņi kļuva par neatņemamu sabiedroto, rūpējoties par drošību. Pašreiz Militārā policijā ienāk jau trešā dienesta suņu paaudze, ļaujot veterāniem doties pelnītā atpūtā. Militārās policijas dienesta suņu darba mūžs sākas aptuveni divu gadu vecumā un noslēdzas, kad ir sasniegti astoņi deviņi gadi dienestā, kas sunim ir garš dienesta laiks. Šie suņi dzīvo piepildītu, interesantu dzīvi, kura atšķiras no parasta četrkājaina miluļa ikdienas. Viņi nezviln uz dīvāna, kamēr saimnieks ir darbā, un aiz garlaicības nesagrauž apavus. Dienesta suņi iet uz darbu kopā ar saimnieku. Militārajam policistam kinologam sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšana ir atbildīgs pienākums, bet sunim — vairāk rotaļa. Suns neuztver procesa bīstamību, tomēr, lieliski jūtot saimnieku, četrkājainais meklētājs mēdz pārņemt viņa emocijas — arī satraukumu un bailes. Ar laiku, strādājot šajā profesijā, karavīri pierod pie iespējamās bīstamības un, pildot uzdevumu, ir vienlīdz mierīgi kā viņu suņi.

— Kādus suņus atlasa darbam sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšanai?

— Ja runājam par šķirni — tie ir belģu un vācu aitu suņi. Publiskā pasākumā, kur cilvēki mēdz būt nesavaldīgi un skaļi, kolīdz gar pūli noiet militārais policists ar šādu suni, klātesošie nomierinās, savācas, tā paužot bijību. Šo psiholoģisko efektu esmu novērojis diezgan bieži. Turklāt pietiek tikai ar viena suņa klātbūtni!

Protams, ārējie suņa dotumi ir tikai daļa no viņa vērtības. Pats svarīgākais ir deguns. Tam jābūt suņa dominējošajai maņai. Attīstīt sunim izcilu ožu, ja viņš pasauli asāk uztver ar dzirdi vai redzi, nav iespējams. Dominējošā suņa maņa pilnībā atklājas aptuveni gada vecumā, tādēļ neizvēlamies jaunākus suņus. Turklāt ap šo laiku var spriest par dzīvnieka psihi, cik tā ir nosvērta un stabila. Piemēram, narkotiku meklēšanai lieliski der aktīvi, nemierīgi suņi, bet sprāgstvielām — paši līdzsvarotākie un mierīgākie. Pie atrastas sprāgstvielas nevar lēkāt un priecāties vai, aktīvi skrāpējot, norādīt atrasto. Tur katra lieka kustība ir izšķiroša. Sprādzienbīstamu priekšmetu meklētājs nebaksta uzieto — viņš saimniekam ziņo, ka ir atradis, bet neaiztiek atradumu un mierīgi gaida.

**Kad suns «atvaļinās»
un paliek dzīvot kopā
ar savu saimnieku,
parakstām līgumu,
kurā noteikts, ka šis
cilvēks uzņemas visas
rūpes par četrkājaino
kompanionu līdz
pēdējam viņa dzīves
brīdim.**

Pasaulē ir daudzas suņu audzētavas, kas specializējas dienesta suņu vairošanā. Protams, pēc potenciāli spējīgiem suņiem ir pieprasījums, kā arī diezgan sāva konkurence. Suns, kam ciltskokā ir sprādzienbīstamu priekšmetu meklētāji, ir vēl vērtīgāks, jo ar katru nākamo paaudzi iedzimto meklēšanas (sprāgstvielas, narkotikas u.c.) spēju potenciāls palielinās.

Pirmos municijas un sprāgstvielu meklēšanas suņus Militārā policija (to reiz: Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienests) iegādājās Latvijā. Pēc ārzemju kolēģu ieteikumiem esam iegādājušies suņus no Eiropas audzētavām. Šobrīd mums ir arī viens jauns suns, kurš nācis no Latvijas audzētājiem. Dienestam derīgus suņus meklējam arī Latvijas dzīvnieku patversmēs. Protams, būtu ideāli, ja mēs Latvijā varētu attīstīt savu dienesta suņu audzēšanu un pavairošanu. To, manuprāt, būtu labi organizēt Valsts robežsardzes Kinoloģijas dienestā, kur ir visvairāk dienesta

suņu un darbiniekiem — liela pieredze šajā jomā. Ir vairāki dienesti (Valsts policija, Valsts robežsardze, NBS), kam šādi suņi ir nepieciešami. Pašreiz katra no šīm institūcijām dienesta suņu iegādi organizē atsevišķi. Tas ir laikietilpīgs un, iespējams, finansiāli ne pats izdevīgākais risinājums Latvijas vajadzībām.

— Kā jūs izvēlaties karavīrus, kuri strādās kopā ar suni?

— Dažkārt tiek pārprasts, ka suns dodas uzdevumā viens. Nē, suns vienmēr dodas tandēmā ar mūsu karavīru — savu saimnieku. Visu dienesta laiku suns ir piesaistīts vienam karavīram. Kad saimnieks slimo, arī sunim ir «slimības lapa». Kad karavīrs ir atvaļinājumā, arī sunim ir brīvdienas. Kopā viņi ir nedalāms tandēms.

Runājot par karavīru atlasīšanu šim darbam — būtiska ir karavīra vēlme. Būtu nepareizi piespiestu kārtā uzdot pildīt

kinologa pienākumus. Ir jābūt aicinājums un jāuztver tas kā hobijs, kuru, pildot dienesta pienākumus, iespējams realizēt un izkopt profesionāli. Karavīri paši izsaka vēlmi apgūt kinologa profesiju. Turklāt lielākoties visiem Militārās policijas karavīriem ir divas profesijas — pirmā saistīta ar izpratni un zināšanām par municiju, bet otra var būt kinologs, ūdenslidējs vai, piemēram, ķimiklis.

Karavīriem, kuri izsaka vēlmi kļūt par kinologu, lielākoties jau ir bijuši suņi. Ir tādi, kuri kino un grāmatu iespaidā saskata šajā darbā īpašu romantiku.

Gandrīz desmit gadus biju visai strikts un atlasīju no gribētājiem tikai pieaugušus, nobriedušus cilvēkus, jo, tāpat kā sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšanas sunim, arī karavīram ir jābūt ar ļoti stabilu psihi, vienlaikus apveltītam ar ātru un asu prātu un spēju būt precīzam. Apmācība, ko deviņu mēnešu laikā apgūst karavīrs kopā ar suni, nav ne pamatskolas, ne vidusskolas

līmenis, tā ir līdzvērtīga studijām augstskolā. Tam nepieciešamas attīstītas intelektuālās spējas un vēlme pastāvīgi izglīties un pilnveidoties.

Ņemot vērā, ka man kā komandierim nemitīgi jānodrošina vienības kaujas spējas, ilgu laiku esmu bijis rezervēts attiecībā uz sievieti kinoloģi, jo gadījumā, ja viņa dodas bērna kopšanas atvaļinājumā, Militārajai policijai būtu izaicinājums, kā kompensēt kinologa prombūtni, nenodarīt pāri sunim un nodrošināt kinologa atgriešanos dienestā. Tagad arī vīrieši dodas bērnu kopšanas atvaļinājumā un dienestā ienāk jauni un atvērtāk domājoši virsnieki. Mainās arī mans skatījums. Nu jau mums ir gados jauni karavīri kinoloģi un ir arī kinoloģe — sieviete.

Izvēloties kinologa ceļu, karavīram jāapzinās, ka ar Valsts robežsardzes koledža iegūto apmācību nepietiks, ar suni būs jāstrādā ikdienā, uzturot tādu līmeni, lai ik gadu viņi abi varētu nokārtot atestāciju. Tāpat jāņem vērā, ka suns kļūst par kinologa ģimenes locekli, par kuru jā rūpējas. Būs spalvas, smiltis, iespējams, slimības, ikdienas pastaigas, sunim jāparedz vieta transportā.

— Vai dienestā ir tikai suņu puikas?

— Mums ir gan puikas, gan meitenes. Svarīgāks par dzimumu ir suņa deguns. Nesterilizējam un nekastrējam savus suņus. Atstājam visu, kā daba ielikusi, jo, lai arī tas nav zinātniski pierādīts, pastāv varbūtība, ka, izjaucot vienu procesu organismā, tiek iespaidoti arī citi, un tas var ietekmēt arī ožu. Protams, ja rastos veselības problēmas, tad nešaūbiģi lemtu citādi, bet līdz šim nekas tāds nav noticis.

— Jūs minējāt, ka sunim un karavīram, kurš ar to kopā strādā, jāiztur ilgstoša un nopietna apmācība.

— Mūsu apmācības bāze ir Valsts robežsardzes koledža, kur kolēģiem ir ilgu gadu pieredze un iestrādes. Kad Militārās policijas karavīrs ir izlēmis kļūt par kinologu, sūtu viņu uz aptuveni mēnesi ilgiem sagatavošanas kursiem, kur viņš iegūst visaptverošas zināšanas par suni — tā anatomiju, fizioloģiju, uzturu, veselību un tās aprūpi un psiholoģiju. Pēc šī kursa karavīrs saņem suni, un viņi kopā sāk mācīties tālāk — pamatapmācību un paklausību. Suns mācās ostīt, meklēt, parādīt. Kinologs trenē prasmi nolasīt suņa dotos signālus. Suns sprāgstvielas iemācās atpazīt kā

► Turpinājums 22. lpp.

◀ Sākums 20. un 21. lpp.

daļu no rotaļas — tās ievieto viņa mantiņā. Ir vairāki desmiti sprāgstvielu veidi, un noslēdzot apmācību, suns prot tās atšķirt.

— **Bet vēlāk — jau suņa un kinologa profesionālajā dzīvē — sprāgstvielas taču atrod ļoti reti? Kā tiek uzturētas iegūtās prasmes?**

— Jā, no cilvēciskā viedokļa, paldies dievam, jums taisnība — sprādzienbīstamus priekšmetus atrodam ļoti reti. Tomēr, ja suns piedalās uzdevumā un atkal un atkal neko neatrod, viņš zaudē interesi par notiekošo, kļūst nomāks. Suņa pasaules izpratnē — neatrast sprādzienbīstamu priekšmetu, vienkārši formulējot, ir bēdīgi. Tādēļ, lai saglabātu motivāciju meklēt un arī uzturētu viņa spējas, bieži vien objektos tiek noslēpta mantiņa ar sunim pazīstamiem ķīmiskiem savienojumiem. Tas rada prieku un azartu meklēt atkal.

— **Pieņem, ka mūsdienās ir tehnoloģijas, ar kuru palīdzību var veikt pārbaudes, kuras jūs uzticat suņiem. Kādēļ neizvēlaties tehnoloģijas?**

— Pasaulē ir izstrādāta virkne tehnoloģisku risinājumu, arī Militārajā policijā tādi ir, bet ir divi aspekti, kādēļ priekšroka tiek dota darbam ar suņiem. Pirmkārt, šie tehnoloģiskie risinājumi ir ļoti dārgi, otrkārt, domāju, un tas ir vēl būtiskāk, elektronika mēdz pievilt, bet suņa deguns — nekad. Turklāt, ja viens suns šaubās, var iesaistīt otru un trešo, un tikai tad pārbaudīt atrasto rūpīgāk. Ja elektronika būs maldinājusi, ko tad? Cena tādai kļūdai var būt pārāk augsta.

— **Kad publiskās vietās parādās jūsu suņi, cilvēki nemēģina tos glaudīt?**

— Ir daļa suņu, ar kuriem braucam uz skolām, stāstām par Militāro policiju, rādām, kā suņi meklē. Šim nolūkam atlasām tādus, kuri ir sajūsmā, ja tiek mīloti un mūrcīti. Bet ar suņiem ir līdzīgi kā ar cilvēkiem — ir tādi, kuriem nepatīk lieka uzmanība un sveši pieskārieni. Tādēļ ne visus savus suņus ļaujam glaudīt.

— **Vai pats esat apguvis kinoloģiju?**

— Man nav šādas specializācijas, bet esmu daudzu gadu garumā iedziļinājies jautājumos, kuri skar darbu ar suņiem. Man ikdienā jāorganizē procesi, kas saistīti ar suņu un kinologu novirzīšanu

uzdevumos. Tāpat vadu četrkājaino meklētāju iegādi un aprūpes jautājumus.

Militārajā policijā nodrošinām suņiem barību un veselības aprūpi. Kad suns «atvaļinās» un paliek dzīvot kopā ar savu saimnieku, parakstām līgumu, kurā noteikts, ka šis cilvēks uzņemas visas rūpes par četrkājaino kompanionu līdz pēdējam viņa dzīves brīdim.

Tāpat manā kompetencē ir šķetināt neskaidras situācijas, kad, piemēram, suns ir norādījis uz sprāgstvielu esamību cilvēka somā, lai gan praktiski nekas tur nav atrasts. Sprāgstvielu smarža saglabājas vēl labu laiku pēc to pārvietošanas citur. Suns, kura deguns ir tūkstošiem reižu jutīgāks nekā cilvēkam, uz to noreagē.

Līdztekus turpinās darbs pie efektīvas suņu darba cikla sistēmas izstrādes. Šogad viena no Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas kadetēm (nākamā leitnante)

Baiba Lutere izstrādāja zinātnisku darbu par dienesta suņa darbības ciklu Militārajā policijā. Tajā ir formulēti pamatoti un konstruktīvi priekšlikumi, kā pilnveidot suņu atlasī, apmācību dažādos tās posmos, kā arī priekšlikumi ikgadējai medicīniskai pārbaudei.

Eiropas Savienības un NATO dokumentos ir noteiktas prasības dienesta suņu uzturēšanā. Arī mums — Latvijai, ir sava nacionālā koncepcija, un darba grupā pilnveidojam likumdošanu, lai dienesta suņu uzturēšanas sistēma būtu efektīvāka un pārdomātāka.

Tomēr, manuprāt, īstu izpratni un piemērotākos risinājumus iespējams iegūt, tikai diendienā strādājot un mācoties no pašu pieredzes un arī kļūdām. Savukārt viss dokumentu un zinātnisko vadlīniju kopums mums ir platforma, pamats, lai varētu augt un pilnveidoties. ■

GAISA SPĒKU LABDARĪBAS PROJEKTS «DZEGUZĪTE»

Vija Krūma,

štāba virssēržante, GS štāba Operatīvās un mācību plānošanas pārvaldes Operāciju daļas kvalificēta speciāliste, labdarības projekta «Dzeguzīte» vadītāja, sadarbībā ar kapteini Džonu Braunu (Jon Brown), ASV spēki.

Foto — no Gaisa spēku arhīva.

«Dzeguzīte», Gaisa spēku labdarības projekts, tika uzsākts 2017. gada 24. novembrī, kad notika karavīru pirmais iepazīšanās brauciens uz Ģimenes atbalsta centru (ĢAC) «Dzeguzīte» Iršos, Kokneses novadā, un tikšanās ar personālu un bērniem, lai apzinātu, kādu palīdzību ir nepieciešams sniegt bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem.

ĢAC «Dzeguzīte» ir dibināts 1992. gada 1. jūlijā. No 2014. gada 1. septembra centrā darbojas trīs struktūrvienības — Atbalsta nodaļa, Jauniešu māja, kurā uzturas bērni un jaunieši no dzimšanas brīža līdz 21 gada vecumam, un senioru Pansija. Atbalsta nodaļā uzturas bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni vecumā līdz 14 gadiem (pašreiz 17 bērni). Par bērniem rūpējas septiņi sociālie aprūpētāji un audzinātāji. Bērni dzīvo Atbalsta

nodaļas ēkā. Jauniešu mājā uzturas bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni vecumā no 15 līdz 21 gadam (pašreiz 7 bērni). Ar jauniešiem strādā divi jaunatnes lietu speciālisti — sociālie audzinātāji. Jaunieši dzīvo četristabu dzīvoklī, kur pilnveido savas patstāvīgai dzīvei nepieciešamās prasmes — ēdienu gatavošana, apģērba un apavu tīrīšana, apkārtējās vides sakopšana, lēmumu pieņemšana, budžeta plānošana un izlietošana.

Pirmās vizītes laikā tika noskaidrots, ka «Dzeguzītē» visnepieciešamākais ir uzstādīt apziņošanas sistēmu, kura ir svarīga ne tikai bīstamu situāciju gadījumos, lai sniegtu balss paziņojumus ēkā, bet arī tāpēc, lai vakaros tur skanētu pašu ierunātas meditācijas pasakas, melodijas, jo visiem bērniem sakarā ar izņemšanu no ģimenes vai ģimenes zaudējumu ir bijusi traumatiska pieredze. Gaisa spēku karavīru lūgumam palīdzēt atsaucās SIA «Citrus Solutions», kas 2018. gada martā veica apziņošanas sistēmas izbūvi, piegādājot visus balss apziņošanas sistēmas izbūvei nepieciešamos materiālus, kā arī nodrošinot garantijas remontu.

«Uzmanību! Runā «Dzeguzītes» radio!» Šādus vārdus istabiņās pirmo reizi izdzirduši, bērni priecīgi pārsteigti skrēja

uz komandu tiltiņu — sociālā darbinieka kabinetu, lai noskaidrotu situāciju.

«Mūsu iestādē piepildījies viens no sapņiem — ir sava apziņošanas sistēma. Mums ir savs radio, kura programmā skan «Labrīt», «Dzeguzītes» ziņas, «Mūzikas stunda», konkursi, «Dzeguzītes» mazā lasītava, «Ar labu nakti» un citas pārraides. Mūsu vislielākais un vismiļākais paldies

Turpinājums 24. un 25. lpp. ►

ĢIMENES ATBALSTA CENTRA «DZEGUZĪTE» DIREKTORES P.I. GAĻINA KRAUKLE PAR SADARBĪBU AR GAISA SPĒKIEM

Sadarbība ar Gaisa spēkiem aizsākās 2017. gada rudenī. Šajā laika posmā mūsu bērni ir saņēmuši daudz pozitīvu emociju: kopā sportojām, dziedājām, gatavojām ēst, sarunājāmies, spēlējāmies. Ziemassvētkos Latvijas un ASV karavīri piepildīja bērnu sapņus, sagādājot dāvanas. Neaizmirstams bija brauciens uz Latvijas Kara muzeju Rīgā, kur sadarbībā ar Aizsardzības ministriju tikāmies ar mūsu draugiem — Gaisa spēkiem, ASV karavīriem un īpašu cilvēku — ASV valsts sekretāra vietnieku Džonu Salivanu (*John J. Sullivan*). Darbojāmies aktivitāšu centrā — vilkām mugurā karavīru un glābēju formas, spēlējām spēles. Ar Gaisa spēku starpniecību un SIA «Citrus Solutions» atbalstu ir piepildījies «Dzeguzītes» sapnis — ierīkota apziņošanas sistēma, kas ļauj bērniem katrā istabā pirms miedziņa klausīties pasaciņu un meditatīvas melodijas.

Katrā tikšanās reizē karavīri mūsu iestādes bērnus motivē uz izglītības ieguvu, fiziskām aktivitātēm, profesijas izvēli. Bērnus veidojas drošības sajūta, ka Latvijas debesis ir mierīgas un viņi var neuztraukties. Šī sadarbība veicina patriotisma jūtas un mīlestību pret Dzimteni.

Paldies Gaisa spēkiem un visiem iesaistītiem cilvēkiem, kuri nesavtīgi rūpējas par mums klātienē un neklātienē.

◀ *Sākums 23. lpp.*

SIA «Citrus Solutions» pušiem, kuri ar lielu vēlmi palīdzēt vairākas reizes devās pie mums, lai uzstādītu sistēmu. Paldies Gaisa spēkiem par mīlestību pret «Dzeguzīti!» dzeguzēnu vārdā pateicības vārdus saka ĢAC «Dzeguzīte» sociālā darbiniece Inita Bērzkalne.

2017. gada 28. decembrī Gaisa spēku, Nodrošinājuma pavēlniecības 2. reģionālā nodrošinājuma centra un operācijas «Atlantic Resolve» ietvaros NBS Aviācijas bāzē izvietotie ASV 1. Gaisa kavalērijas brigādes karavīri apciemoja un sveica Ziemassvētkos bāreņus un bez vecāku gādības palikušos dzeguzēnus. Bērni saņēma karavīru kopīgi sarūpētās Ziemassvētku dāvanas, saldumus, ziemas apģērbu un ziemas apavus. Bērni bija centušies un sagatavojuši sirsnīgus muzikālus un deju priekšnesumus un dāvanas karavīriem. Savukārt personāls bija sarūpējis garšīgas pusdienas, pēc kurām kopīgi tika izsaiņotas dāvanas, notika rotaļāšanās un sirsnīgas sarunas, bērniem bija iespēja pielaikot Latvijas un ASV lidotāju un glābēju ekipējumu.

ĢAC «Dzeguzīte» sociālā darbiniece Inita Bērzkalne: «Bērni jutās ļoti pacīlāti un gandarīti, jo šī diena [Ziemassvētku pasākums] bija veltīta tieši viņiem. Katram bērnam bija kāds draugs no karavīriem, kurš palīdzēja aiznest visas dāvanas, kopā pavadīja laiku sarunās, devās pastaigā, pat piedalījās futbola spēlē. Visi kopā ēdām pusdienas, kā jau tas pienākas ciemošanās reizēs. Visur mājā bija dzirdamas sirsnīgas sarunas, dāvanu papīru

čaukstoņa, smieklī, prieka kliedziņi un dāvanu demonstrējumi. Laiks pagāja zibeniņi. Esam kļuvuši tuvi draugi, un rādās, ka uz ilgu laiku. Ju — hū!!! Turpmākās draudzības tikšanās sporta pasākumā Iršos. Ar nepacietību mēs to gaidīsim. Esam lepnī, ka mums ir šādi draugi!»

Ziemassvētkos katrs «Dzeguzītes» bērns dāvanā no karavīriem saņēma to, kas viņam visvairāk kārojās, piemēram, sporta tērpu, elektrisko zobu birsti, futbola bumbu, rotaļu traktoru un citas mantas. Kāds zēns, Maksims, īstenoja savu sapni — pirmo reizi apmeklēja «Līvu» ūdens atrakciju parku. Maksima dzimtās mājas ir Liepājā, un viņam ļoti pietrūkst jūras un ūdens aktivitāšu. Bet astoņi jaunieši devās uz Rīgu, uz lāzerpeintbolu «Laserdog». Lāzerpeintbola apmeklējumu pēc Gaisa spēku karavīru lūguma finansiāli atbalstīja SIA «Skats no augšas».

Pats būtiskākais Gaisa spēku labdarības projektā «Dzeguzīte» ir iespēja bērniem pavadīt laiku kopā ar karavīriem, galvenokārt koncentrējoties uz sportiskām, militārām un patriotismu audzinošām aktivitātēm, kuras ir plānots organizēt reizi divos trijos mēnešos. Jau 2. februārī Iršu sporta hallē Gaisa spēku Pretgaisa aizsardzības divizona karavīri dzeguzēniem par prieku sarīkoja sporta nodarbību ar dažādām stafetēm un sporta spēlēm, bet nākamajā dienā Gaisa spēku štāba personāls organizēja Patriotiskās audzināšanas dienu, kuras laikā ar bērniem un jauniešiem sarunājās par šādām tēmām: Latvijas Republikas himna, Latvijas karavīrs, Nacionālie bruņotie spēki, Gaisa spēki, karavīru dienesta pakāpes, militārā

15. februārī Gaisa spēku un ASV 1. Gaisa kavalērijas brigādes pārstāvji tika uzaicināti uz ikgadējo «Enģeļu 2017» godināšanas pasākumu, kurā ĢAC «Dzeguzīte» sveica cilvēkus — enģeļus, kuri vairākkārtīgi palīdzējuši un atbalstījuši bērnus, seniorus un iestādi.

sveicināšana, civilās izglītības nozīme karavīra dzīvē, sporta un veselīga dzīvesveida nozīme karavīra dzīvē. Notika arī ēdiena gatavošanas praktiskā nodarbība. Karavīri kopā ar jauniešiem gatavoja veselīgas pusdienas. Bet vakarā 14 gadu vecajam puisēnam Kaspāram, kurš nekad iepriekš nebija bijis kafejnīcā, tika sagādāts pārsteigums, uzaicinot viņu uz vakariņām kafejnīcā.

Īpaša diena bija 22. februāris, kad, pateicoties Aizsardzības ministrijas uzaicinājumam, gan ĢAC «Dzeguzīte» bērniem, gan Pērses sākumskolas skolēniem bija iespēja apmeklēt Latvijas Kara muzeju un tikties ar ASV valsts sekretāra vietnieku Džonu Salivānu. Bērni darbojās muzeja aktivitāšu centrā, kurā izzinošu spēļu veidā var iegūt zināšanas par Latvijas valsti un armijas vēsturi, vilka mugurā Latvijas un ASV karavīru ekipējumu, kopā ar karavīriem apskatīja muzeja ekspozīcijas.

Šī projekta īstenošana nebūtu iespējama bez Gaisa spēku komandiera pulkveža Armanda Saltupa atbalsta. Atzīmējot Latvijas Kara aviācijas 99. gadadienu un atjaunoto Gaisa spēku 26. gadadienu, ar viņa atļauju šī gada 28. jūnijā dzeguzēni ir uzaicināti ciemos pie Gaisa spēkiem. Šajā dienā bērniem un jauniešiem būs iespēja apskatīt glābēju ekipējumu, pretgaisa aizsardzības kaujas tehniku, strēlnieku ieročus, ugunsdzēsēju ekipējumu un tehniku, gaisakuģus, kā arī apmeklēt Gaisa spēku memoriālo telpu — muzeju, kopā ar karavīriem pusdienot un piedalīties sporta aktivitātēs.

NBS aviācijas bāzē dienotie Latvijas un ASV karavīri aktīvi piedalās labdarības projektā «Dzeguzīte», gan ziedojot naudu,

kura tiek izlietota, organizējot pasākumus bērniem un iegādājoties «Dzeguzītei» sadzīvē nepieciešamas lietas, gan ziedojot apģērbu, apavus, sporta inventāru un remontā izmantojamus materiālus. «Liela nepieciešamība ir arī remonts, jo viss tāpat nolietojas. Ja būtu kāds tapetes rullis, krāsas (ūdens emulsijas), kaut kas no grīdas segumiem. Mums noder viss, kaut nelielos daudzumos, varbūt jau lietots, bet līdz galam nenolietots. Mēs lietām iedodam otru elpu,» saka ĢAC «Dzeguzīte» sociālā darbiniece Inita Bērzkalne.

«Dzeguzīte» ir nepieciešams veikt arī vienas telpas kapitālo remontu, lai varētu izveidot bērnu mākslas un rokdarbu istāžu istabu, jo «bērni ir ļoti talantīgi, ir daudzi dažādi darbiņi, gribam celt saulītē bērnu talantus, skaisti izlikt, lai visi cilvēki redz...». Pašreiz tiek uzrunātas būvkompanijas ar lūgumu palīdzēt, jo projekta aptuvenās izmaksas ir 1500 eiro, kas pārsniedz karavīru kopīgi saziedotos līdzekļus, t.i., 863,13 eiro. ■

**Sirsniņš paldies visiem,
kuri jebkādā veidā sniedz
atbalstu un palīdz
labdarības projekta
«Dzeguzīte» realizēšanā,
ziedojot savu laiku un
enerģiju!**

Dzeguzīte
ĢIMENES ATBALSTA CENTRS

KAPTEINIS DŽONS BRAUNS, ASV 1. GAISA KAVALĒRIJAS BRIGĀDES 227. AVIĀCIJAS PULKA 3. BATALJONS, PAR LABDARĪBAS PROJEKTU «DZEGUZĪTE»

ASV armijas kapteinis Džons Brauns un NBS Gaisa spēku pārstāvji sazinājās ar vienu no Latvijas bērnnunāmiem — ģimenes atbalsta centru «Dzeguzīte» (<http://www.gkcdzeguzite.lv/index.php/home/par-mums>), un pēc tam šajā bērnnunāmā organizēja un koordinēja vairākus Latvijas un ASV karavīru sabiedrisko attiecību pasākumus. Šo pasākumu laikā bērnnunams tika pie nepieciešamām mantām, naudas ziedojumiem, bet bērni saņēma dāvanas, tā viņiem tika sagādāta svētku sajūta. Šādi pasākumi tiek rīkoti, lai atbalstītu ASV vēstniecības Latvijā mērķi iepazīstināt Latvijas sabiedrību ar šeit izvietotajiem ASV bruņotajiem spēkiem. Šī pasākuma norises pozitīvā atspoguļošana plašsaziņas līdzekļos palielināja ziedojumus bērnnunamam, kas ir ļoti nepieciešami, lai veiktu tā rekonstrukcijas darbus.

ASV armijas kapteinis Džons Brauns par veiksmīgo sadarbību teic:

«Šie notikumi kopā ar daudzām citām iespējām ir ļāvuši mums cieši sadarboties ar mūsu Baltijas valstu sabiedrotajiem. Mēs šajā reģionā esam palielinājuši sadarbības pasākumus ar vietējo sabiedrību. Strādājot pie kopēja mērķa, esam snieguši tik nepieciešamo palīdzību ģimenes atbalsta centrā «Dzeguzīte». Šādi pasākumi apliecina mūsu saistības pret mūsu Baltijas valstu kaimiņiem un atspoguļo vērtīgu ieguldījumu, turpinot mūsu kopējo sadarbību.»

SEPTINAS DIENA'S MIERA ZONĀ

Džoanna Eglīte

Foto — Gatis Dieziņš.

«Labāks ir slikts miers nekā labs karš,» saka Natalja Izvarina, kas ikdienā strādā Ukrainas kara komisariātā, bet jūnija sākumā pavadīja nelielu savas valsts brīvības cīnītāju bērnu grupiņu uz nometni Latvijā, Saldū. Pie mums brauca 26 bērni — daļa no viņiem Ukrainas bruņoto spēku, daļa — antiteroristiskās organizācijas Nacionālā gvarde — atvases. Mazās 10 līdz 16 gadu veco cilvēku sejiņas šķietami atstaroja bērnības vieglumu, bet, ja aprunājas, katrs no viņiem zina, kas ir karš, un katram ģimenes vai paziņu lokā ir vismaz viens karā kritušais. Nometni Ukrainas brīvības cīnītāju bērniem jau otro gadu organizē Latvijas Jaunsardzes un informācijas centrs (JIC), sadarbojoties ar Ukrainas bruņotajiem spēkiem, Nacionālo gvardi un Ukrainas vēstniecību Latvijā. Ukrainas bērnu nometnes bāzes vieta šogad no 3. līdz 9. jūnijam bija Saldus tehnikums.

Bērni bija atceļojuši no visas Ukrainas. Viņu tēvi joprojām cīnās Doneckā un Luhanskā. Gandrīz divu diennakšu ceļš, kas pavadīts autobusā no Kijevas līdz Saldum, un izsalkums, jo uz robežas pārtikas drošības prasību dēļ konfiscēti gandrīz visi ceļam līdzņemtie produkti, nākamajā dienā pēc ierašanās jau aizmirsušies. Līdz šim savā starpā nepazīstami, nu viņi jau ir sadraudzējušies. Bērni mulst no uzmanības, jo, paužot dziļu cieņu un atbalstu mūsu kaimiņvalsts brīvības cīnītājiem, nometni atklāt ieradies Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis ar kundzi.

«Mēs ļoti labi saprotam, ko nozīmē cīņa par savas valsts neatkarību,» uzrunājot bērnus, teica Raimonds Vējonis. «Jūs esat nākotnes cīnītāji. Izmantojiet šo laiku — krājiet iespākus un spēkus. Esiet stiprāki!» vēlēja Valsts prezidents.

Latvijas bērniem, iespējams, sveši, bet šiem bērniem teiktie vārdi bija ļoti saprotami. «Mans tētis ir virsnieks. Viņš ļoti bieži ir uzdevumos un nav mājās. Bet, kad tētis ir mājās, viņi abi ar mammu runā par cīņām, notiekošo un kritušajiem,» saka trausla, smaidīga meitenīte no Odesas, kura maijā beigusi 6. klasi. Viņas ģimeni apzinājuši un uz nometni aicinājuši Ukrainas bruņoto spēku pārstāvji.

Svarīgākais, ko dot bērniem — iespējas!

«Svarīgākais, ko varam dot bērniem, ir iespējas. Liels paldies visiem, kuri palīdz tam notikt,» nometnes atklāšanā teica Alisa Podoļaka, Ukrainas vēstnieces vietas izpildītāja Latvijā. Ukrainas vēstniecība šogad aktīvi iesaistījusies, palīdzot organizēt transportu, kas nogādāja bērnus uz nometni un atpakaļ — mājās. Kad tika rīkota pirmā nometne — pagājušajā vasarā, vēstniecība par to uzzināja jau tad, kad bērni bija ieradušies. «Pagājušajā gadā šurp brauca tikai kritušo karavīru bērni. Nomāktību un smagumu, kas ir viņos, ļoti varēja just. Esam ļoti pateicīgi Latvijas pusei Jaunsardzei par šo iespēju un palīdzību mums — ukraiņiem,» saka Alisa Podoļaka.

«Ja atbrauksiet uz Kijevu, Odesu vai Ļvovu, pat nejutīsiet, ka kaut kur valstī notiek karš,» stāsta Jeļena Piskovaja, Ukrainas Nacionālās gvardes pārstāve, kura šogad pavadīja bērnus uz nometni Latvijā. «Cilvēki ir tik noguruši no neatrisināmības un bezizejas sajūtas, ka cenšas neskatīties ziņas, nelasīt avīzes vai portālus. Daudzi dzīvo tā, it kā kara nebūtu. Atceros, kā pirmajos gados no mums novērsās radi un paziņas Krievijā — viņu masu saziņas līdzekļi stāstīja gluži citu stāstu par Ukrainā notiekošo. Viņi šai propagandai ticēja, pat nevēloties dzirdēt, ko par notiekošo sakām mēs — Ukrainā dzīvojošie. Domāju, daļa cilvēku Krievijas stāstiem joprojām tic,» ar rūgtumu saka Jeļena Piskovaja.

«Ikdienā strādāju Ukrainas kara komisariātā, un tā ir vieta, kur vērsas bojāgājušo karavīru ģimenes pēc palīdzības. Es dzirdu ļoti daudz dzīvesstāstu, esmu līdzās ļoti lielās sāpēs. Mēs negribam šo karu. Vai tiešām mēs to nevaram apstādināt? Kam tas ir izdevīgs? Taču ne ukraiņiem,» saka Natalja Izvarina, kas pārstāv Ukrainas Bruņotos spēkus.

Svētki — nometne Latvijā

Nometnes bērni, vaicāti, kāda ir viņu dzimtene Ukraina, ar aizrautību stāsta, ka tā ir ļoti skaista un saulaina, un pēc brīža velk no somām ārā magnētiņus ar dažādu pilsētu ievērojamākām vietām, ko sagatavojuši kā dāvanu jaunsargiem, kurus Latvijā satiks. Vai es esmu tur bijusi un šīs vietas redzējusi, viņi vaicā. Daudzi no bērniem nekad nav ceļojuši ārpus Ukrainas, nereti — arī ārpus dzimtās pilsētas. Nometne Latvijā visiem šķiet liels un interesants piedzīvojums. Svētki. Bet uz svētkiem gan ukraiņu puīši, gan meitenes pašsaprotami velk etnogrāfiskos baltos krekļus ar tradicionāliem sarkaniem izšuvumiem. Tādi daudzi no viņiem tiekas ar Raimonu Vējoni un viņa kundzi nometnes atklāšanā. Vairākums nometnes dalībnieku labprāt un viegli runā krieviski, lai gan nāk no ukraiņu ģimenēm, kurās sarunājas dzimtajā valodā. Bērni teic, ka Ukrainā visi prot runāt krieviski un arī viņi brīvi un bez aizspriedumiem var lietot abas valodas.

JIC darbinieki septiņām nometnes dienām šogad bija sagatavojuši bagātīgu programmu, apvienojot gan saulainu atpūtu Liepājas un Ventspils pludmalē, gan akvaparka un tarzānparka apmeklējumus, kultūrvēsturiskas ekskursijas, kā arī izzinošu iepazīšanos ar NBS Ūdenslīdzēju skolu Liepājā. Bērni pie vietējiem pārtikas preču mājražotājiem uzzināja, kā cep maizi, kā slauc pienu, kā ievāc medu un gatavo ziepes. Šī pieredze, iespējams, kādā no mazajiem ciemiņiem viesīs vēlmi nākotnē ko līdzīgu izveidot un attīstīt arī Ukrainā.

«Vērojiet, kas šeit ir citādāks, kas labs — vediet to sev līdzī un īstenojiet pie sevis mājās,» bērnus nometnes atklāšanā rosināja pulkvežleitnants Aivis Mirbahs, JIC direktors.

Jau piekto gadu Latvijas aizsardzības nozare sniedz atbalstu militārā konflikta rezultātā cietušajiem Ukrainas karavīriem un viņu ģimenēm. Kopš 2014. gada vasaras Ukrainas bruņoto spēku un Ukrainas Nacionālās gvardes karavīru bērni saņem sūtījumus, uzsākot skolas gaitas, kā arī dāvanas Ziemassvētkos. Apzināt karavīrus un civilos iedzīvotājus, kuriem nepieciešama palīdzība Ukrainā, un nogādāt sūtījumus uzņēmās Ukrainas Nacionālā gvarde.

JAUNSARDZES

SPORTA SPĒLES MĀLPILĪ

Sandija Segleniece

Foto — Gatis Dieziņš.

No šā gada 14. jūnija līdz 16. jūnijam Mālpilī norisinājās Jaunsardzes sporta spēles. Medaļas tika sadalītas starp piecām novadu nodaļām dažādos sporta veidos. Labākos apbalvoja Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis.

Latvijas Jaunsardzes sporta spēles, ko organizē Jaunsardzes un informācijas centrs (JIC), šogad tika atklātas 14. jūnijā, dienā, kas Latvijai saistās ar vēsturiski smagiem notikumiem. 1941. gadā vairāk nekā 15 000 Latvijas iedzīvotāju tika deportēti uz Sibīriju. Ar piemiņas pasākumu Mālpils Sauleskalnā, kur jaunsargi no katra novada nodaļas aizdedza svečītes un JIC direktors pulkvežleitnants Aivis Mirbahs kopā ar Jaunsardzes novadu nodaļu vadītājiem nolika ziedus, tika aizvadīts svētkbrīdis virskapelāna Elmāra Pļaviņa pavadībā. Izteikdams nožēlu, ka joprojām daudzi cilvēki Latvijā nezina valsts vēsturi, viņš jaunsargiem novēlēja būt patriotiem, tādiem, kas no sirds cīnās par savu dzimteni. «Mūsu vecvecāki mēģināja izdzīvot Sibīrijā, un Latvijas himna bija viena no lietām, kas viņiem deva cerību!» teica E. Pļaviņš.

Svinīgā sporta spēļu atklāšana notika ar pulkvežleitnanta A. Mirbaha uzrunu. JIC direktors uzsvēra četras lietas, kāpēc ir svarīgi nodarboties ar sportu. Tā ir veselība, disciplīna, augstas darba spējas un gudrība. «Un ir arī pietā lieta, kāpēc jā-sporto, — lai labi izskatītos, kas nav maz-svarīgi mūsdienās!»

Jaunsargu dienas režīms sporta spēļu laikā bija strikts. Nakts miers sākās plkst. 23.00, un katra nākamā diena — plkst. 7.00. 15. jūnijs bija galvenā sacensību diena, kad jaunieši vairākās vecuma grupās

sacentās par iespēju startēt Nacionālo bruņoto spēku (NBS) spartakiādē. JIC galvenais tiesnesis Gatis Berdinskis uzrunā jauniešiem uzsvēra, ka šajās sporta spēlēs piedalās Latvijas labākie jaunsargi. Vecuma grupā no 17 līdz 21 gadam tā novada nodaļas komanda, kas izcīnīs pirmo vietu BKSS grupas sporta veidos (vasaras biatlona, šaušanā ar pneimatiku, virves vilkšanā un strītbolā), varēs pārstāvēt Jaunsardzi Baltijas karavīru sporta spēlēs.

Galvenajā sacensību dienā tika noskaidroti finalisti, arī strītbolā un volejbolā.

Jaunsardzes sporta spēļu kopvērtējumā

1. vietu izcīnīja 3. novada nodaļa,
2. vietā ierindojās 2. novada nodaļa,
3. vietā — 1. novada nodaļa, bet
4. vietā — apvienotā 4. un 5. novada nodaļas komanda.

Baltijas karavīru sporta spēlēs startēs uzvarētāji BKSS disciplinās (šaušanā ar pneimatiku, vasaras biatlonā, virves vilkšanā un strītbolā) — Jaunsardzes 3. novada nodaļas komanda

Taču šajā dienā notika arī citas aktivitātes — līderības pārbaude saliedētības stafetēs un individuālās sacensības. Jaunsargi ar virvju palīdzību pārvarēja ūdensšķērslī — ūdensrožu pilnu dīķi, kāpa augšup pa alpīnisma sienu teju līdz koku galotnēm, šāva ar loku, kā arī lika lietā savas prasmes mezglu siešanā un Latvijas kontūras kartes salikšanā. Šīs nebija vienīgās disciplīnas, tāpēc jaunsargiem bija izaicinājumu pilna diena. Lai vakarā bērni varētu atpūsties no fiziski grūtajiem pārbaudījumiem, viņiem bija sarūpētas BBQ tipa vakariņas un mūzika DJ pavadībā līdz pusnaktij.

Noslēguma diena iesākās spraigi, ar finālspēlēm. Meiteņu vecākajā grupā 1. vietas ieguvēja Signija Kokare, kas pārstāvēja apvienoto 4. un 5. novada nodaļu, teic, ka sacensību dienas bija intensīvas. Nebija neviena brīža garlaicībai, jo bija ne tikai sacensības, bet arī paralēlās aktivitātes. Savukārt Kristers Kalniņš pārstāvēja 3. novada nodaļu un viņa komanda uzvarēja *crossfit* sacensībās. «Mēs pārstāvēsim Jaunsardzi Nacionālo bruņoto spēku sporta spēlēs, un tur jau būs pavisam cits limenis, būs pavisam citas distances un būs jāsacenšas ar nopietniem sportistiem.» Par nometnes norisi jaunieši teic, ka viss ir bijis ļoti saplānots, laiks brīnišķīgs, un viņš pat paguvis tikt uz savu izlaidumu, atpakaļ uz nometni atbraucis no rīta un uzvarējis.

Jaunsargu apbalvošanas ceremonijā aizsardzības ministrs Raimonds Bergmanis kopā ar ASV Nacionālās basketbola asociācijas spēlētāju Dāvi Bertānu pasniedza uzvarētājiem medaļas un dāvanas. R. Bergmanis savā uzrunā pauz lielu pateicību instruktoriem un visiem atbildīgajiem, kuri organizēja jauniešiem šo pasākumu, kā arī jaunsargiem, kuri labprāt iesaistās šajā darbā. Ministrs teica: «Ja kādreiz bēda ienāks mūsu mājās, tad

Valsts prezidents Jaunsardzes patrons Raimonds Vējonis pasniedz uzvarētāja kausu Jaunsardzes 3. novada nodaļas vadītājai Zitai Rukšānei.

Balvas uzvarētājiem pasniedz talantīgais latviešu basketbolists Dāvis Bertāns, kurš pārstāv Nacionālās basketbola asociācijas klubu Sanantonio «Spurs».

es zinu, ka šeit ir tie cilvēki, kuri būs gatavi palīdzēt jebkurā veidā, un tas nebūt nenozīmē, ka tikai ar ieroci rokās.»

Jaunsardzes patrons Latvijas Valsts prezidents Raimonds Vējonis pasniedza kausus tām novadu nodaļām, kuras izcīnīja uzvaras, un apsveica visus sporta spēļu dalībniekus, jo, kopā sportojot, jaunieši stiprina savas komandas, un tieši komandā ir spēks. Prezidents jaunsargus aicināja: «Izmantojiet savas zināšanas Latvijas labā!»

Šo Jaunsardzes sporta spēļu galvenais uzdevums bija veikt komandu atlasi NBS spartakiādei un Baltijas karavīru sporta spēlēm. Kopumā jaunsargi sacentās 14 sporta veidos, tika sadalīti 42 medaļu komplekti šādās disciplīnās: strītbolā,

minifutbolā, florbolā, pludmales volejbolā, virves vilkšanā, modernajā trīscīņā, orientēšanās disciplīnā un pneimatiskajā šaušanā. Notika arī dažādas sacensības, lai pārbaudītu jaunsargu līderību un spēju strādāt komandā. Jaunsardzes sporta pasākumu atbalstīja Mālpils pašvaldība, sadarbības partneri no Latvijas Biatlona federācijas, proti, Gundars Upenieks bija sacensību galvenais organizators, bet Jēkabs Nākums — galvenais sacensību tiesnesis. Iesaistījās arī Latvijas Orientēšanās federācija un Modernās piecīņas federācija ar daudzkārtējo olimpisko spēļu dalībnieku Denisu Čerkovski kā galveno tiesnesi Modernās piecīņas federācijas organizētajās disciplīnās. ■

LATVIJAS REPUBLIKAS VALDĪBU APSARDZĪBAS (KARA) MINISTRI

Juris Ciganovs,

Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Foto — no LKM krājuma.

Šajā žurnāla numurā noslēdzam stāstu par Latvijas Republikas starpkaru posma apsardzības un kara ministriem. Pēdējie divi kara ministri Latvijā pirms tās vardarbīgās okupācijas bija ģenerāļi Jānis Balodis un Krišjānis Berķis. Mūsdienās gan vēsturiskajā un populārajā literatūrā, gan akadēmiskajās aprindās, gan sadzīviskajās sarunās tiek daudz diskutēts par divu pēdējo pirmsokupācijas laika kara ministru devumu valsts aizsardzības spēju stiprināšanā vai tieši otrādi — vājināšanā, kā arī par šo divu neapšaubāmi spilgtu personību lomu Latvijas armijas likteņos starp diviem pasaules kariem. Sevišķi tas sakāms par Jāni Balodi, kuru atsevišķi laika biedri literatūrā sāka dēvēt par «Balto ģenerāli». Šoreiz gan sīkāk nepakavēsimies pie abu pēdējo Latvijas Republikas kara ministru darbības izvērtējuma, jo šādai analīzei būtu jāvelta atsevišķs pētījums. Pastāstīsim par Jāņa Baloža un Krišjāņa Berķa dzīves gājumu.

Tikai pēc vairāk nekā piecdesmit okupācijas gadiem, pēc valstiskās neatkarības atgūšanas, savu darbu sāka valsts aizsardzības resora vadītājs, kuram atšķirībā no starpkaru posma dots aizsardzības ministra nosaukums.

JĀNIS BALODIS

(amatā no 1931. gada 5. decembra līdz 1940. gada 5. aprīlim)

Dzimis 1881. gada 26. aprīlī Trikātas pagasta Vēžniekos, lauksaimnieka ģimenē. Beidzis Trikātas draudzes skolu un 1898. gadā iestājies Krievijas impērijas armijā, dienējis 110. kājnieku pulkā Kauņā. 1900. gadā iestājies Viļņas junkurskolā, kuru 1902. gadā pabeidzis podpraporčika dienesta pakāpē. Dienējis 100. kājnieku pulkā Daugavpilī. Piedalījies Krievijas — Japānas karā, kaujās ievainots. No 1905. gada dienējis 106. kājnieku pulkā Viļņā. 1906. gadā piešķirta poručika dienesta

pakāpe, 1910. gadā — štābkapteiņa dienesta pakāpe. 1914. gadā kļuvis par minētā pulka rotas komandieri, vēlāk bataljona komandieris, šajā pašā gadā piešķirta kapteiņa dienesta pakāpe. Pirmā pasaules kara laikā piedalījies kaujās. 1915. gada februārī pie Grodņas ievainots un kritis vācu gūstā, ieslodzīts gūstekņu nometnēs Silēzijā. 1918. gada oktobrī atgriezies Latvijā.

1918. gada 1. decembrī iestājies Latvijas Republikas Pagaidu valdības bruņotajos spēkos kapteiņa dienesta pakāpē, dienējis Virsnieku rezerves rotā, šī vienība vēlāk nosaukta par 1. neatkarības rotu un ietilpa pulkveža Oskara Kalpaka komandētajā Atsevišķajā latviešu bataljonā. 1918. gada 28. februārī paaugstināts par pulkvedi-leitnantu. Pēc pulkveža O. Kalpaka bojā ejas 1919. gada 6. martā sadursmē pie «Airītēm» J. Balodis kļuvis par bataljona (vēlāk brigādes) komandieri. 14. martā piešķirta pulkveža dienesta pakāpe. 1919. gada jūlijā iecelts par Latvijas armijas Kurzemes divīzijas komandieri un Austrumu frontes pavēlnieku. 1919. gada 15. oktobrī kļuvis par Latvijas armijas virspavēlnieku. Pēc Neatkarības kara beigām un armijas virspavēlnieka amata un štāba likvidēšanas sakarā ar armijas pāriešanu uz miera laika štatu sarakstu 1921. gada 31. martā atbrīvots no

virspavēlnieka amata un vēlāk atvaļināts no armijas. Dzīvojis valsts piešķirtajā lauku saimniecībā Līvberzes pagasta Baložos (bijušajā Upesmuižā). 1923. gadā ievēlēts par Latvijas Aizsargu organizācijas goda šefu. 1925. gadā ievēlēts par 2. Saeimas deputātu no Zemnieku savienības, vēlāk bijis arī 3. un 4. Saeimas deputāts no šīs pašas politiskās partijas. Saeimā bijis Kara lietu komisijas priekšsēdētājs, taču visā savas deputāta darbības laikā ne reizi nav ņēmis vārdu vai piedalījies Saeimas debatēs. 1925. gadā kļuvis par vienu no četriem latviešu karavīriem, kuri apbalvoti ar augstākā Latvijas militārā apbalvojuma — Lāčplēša Kara ordeņa — visām trijām šķirām.

1931. gada 5. decembrī darbu sāka Ministru prezidenta Marģera Skujenieka vadītā valdība, kurā par kara ministru bija aicināts Jānis Balodis. Piedalījies K. Ulmaņa organizētajā 1934. gada 15. maija valsts apvērsumā, bijis viens no tā organizētājiem. Kara ministra amatu saglabājis arī pēc apvērsuma, bet no 1938. gada februāra bijis arī Ministru prezidenta biedrs. 1940. gada 5. aprīlī pēc konflikta ar Valsts un Ministru prezidentu K. Ulmani no amatiem atbrīvots.

1940. gada vasarā mēģinājis kandidēt padomju okupācijas varas sarīkotajās t. s. Tautas Saeimas vēlēšanās alternatīvajā Demokrātiskā bloka sarakstā, bet padomju okupācijas vara šo sarakstu vēlēšanās nepielaida. 1940. gada 31. jūlijā kopā ar sievu izvests uz Sīzraņu Krievijā. Sākoties Otrā pasaules kara darbībai Krievijā, J. Balodis apcietināts. No 1946. gada ieslodzīts Ivanovas cietumā, bet no 1952. gada — Vladimiras cietumā. 1956. gadā atbrīvots un kopā ar sievu atgriezies Latvijā, dzīvojis Saulkrastos. Miris 1965. gada 8. augustā, apbedīts Rīgā, Meža kapos.

KRIŠJĀNIS BERĶIS

(amatā no 1940. gada 5. aprīļa līdz 1940. gada 20. jūnijam)

Dzimis 1884. gada 26. aprīlī Īslices pagasta Bērzukrogā, kalpa ģimenē. Beidzis Kaucmīnes pagastskolu. Pēc Bauskas pilsētas skolas pabeigšanas 1903. gadā iestājies

Krievijas impērijas armijas Viļņas junkurskolā, kuru pabeidzis 1906. gadā podpraporščika dienesta pakāpē. Dienējis 2. Somijas strēlnieku pulkā Helsinkos. 1909. gadā kļuvis par poručiku, 1913. gadā — par štābkapteini. Rotas komandieris 2. Somijas strēlnieku pulkā, no 1916. gada — bataljona komandieris. 1917. gada vasarā pārcelts uz 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulku kā bataljona komandieris. 1917. gada janvārī paaugstināts kapteiņa dienesta pakāpē, bet jūlijā kļuvis par apakšpulkvedi. 1917. gada 21. oktobrī iecelts par 6. Tukuma latviešu strēlnieku pulka komandieri, bet pēc lielinieku apvērsuma no amata atcelts un uz neilgu laiku ievietots apcietinājumā. 1917. gada decembrī devies pie sievas radiem uz Somiju. 1918. gada aprīlī, bēgot no lielinieku terora Somijā, devies uz Krieviju, jūnijā atgriezies Somijā, dzīvojis Hemēnlinnā. Latvijā atgriezies 1919. gada pavasarī.

1919. gada 21. martā iestājies Latvijas Pagaidu valdības bruņotajos spēkos (pulkveža-leitnanta dienesta pakāpē), dienējis Ziemeļlatvijas brigādē kā rezerves bataljona

(vēlākā 2. Cēsu kājnieku pulka, no 1919. gada jūlija — 5. Cēsu kājnieku pulka) komandieris, no 1919. gada jūlija — Latgales divīzijas komandieris. 1919. gada oktobrī piešķirta pulkveža dienesta pakāpe. 1920. gada aprīlī ievēlēts par Satversmes sapulces deputātu, taču no deputāta

mandāta atteicies, paliekot dienestā armijā joprojām kā Latgales divīzijas komandieris. 1925. gadā piešķirta ģenerāļa dienesta pakāpe. 1930. gadā beidzis Kara akadēmisko kursu 8 mēnešu kursus. 1933.—1934. gadā bijis Armijas štāba Administratīvās daļas virsnieks. No 1934. gada aprīļa bijis Vidzemes divīzijas komandieris un Rīgas garnizona priekšnieks. Piedalījies K. Ulmaņa 1934. gada 15. maija valsts apvērsuma organizēšanā, tā ka šajā laikā Rīgas garnizona priekšniekam bija tieši pakļauti arī Daugavpils, Liepājas un Pļaviņu garnizona priekšnieki. No 1934. gada novembra — armijas komandieris. 1940. gada 5. aprīlī pēc iepriekšējā ministra J. Baloža atbrīvošanas iecelts par kara ministru, vienlaikus paliekot armijas komandiera amatā.

Sākoties padomju okupācijai 1940. gada 20. jūnijā atcelts no amata, izbraucis uz Somiju, taču drīz atgriezies Latvijā. Mēģinot izbraukt otrreiz, 1940. gada jūlijā Tallinā apcietināts un 9. augustā kopā ar ģimeni izsūtīts uz Krieviju, kur 1941. gada jūnijā ieslodzīts cietumā. Miris 1942. gada 29. jūlijā Permas cietuma slimnīcā. ☞

Latviešu virsnieku apvienība

APSVEIC

Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas
**Sauszemes, Gaisa un Jūras spēku un
komandējošā sastāva virsniekus,**

absolvējot Latvijas virsniecības kalvi
un pievienojoties latviešu virsnieku saimei
vēsturiskajā Latvijas 100. gadā!

**Vēlam sekmīgu turpmāko darbu un godam turēt
latviešu virsnieka svēto vārdu,
kas no šodienas saņemts uz mūžu!**

Savam godam, latvju slavai, Tēvzemei un brīvībai!

Latviešu virsnieku apvienības vārdā

valdes priekšsēdētājs
atvaļināts kapteinis

Aleksejs Ozoliņš

Rīgā, 2018. gada 15. jūnijā

ATMIŅAS, ATMIŅAS...

Kad saņēmu žurnāla «Tēvijas Sargs» aprīļa numuru, ievēroju Taivo Trama sagatavoto rakstu par Latvijas Nacionālo bruņoto spēku (NBS) un Mičiganas pavalsts Nacionālās gvardes 25 sadarbības gadiem. Vēlos pievienot savas atmiņas par tās aizsākumiem.

Rakstā minētā delegācija ASV Nacionālās gvardes biroja šefa ģenerālleitnanta Koneveja (LTG John B. Conaway, Chief, NGB) vadībā Rīgā ielidoja 1992. gada 17. novembra rītā ar biroja C-22 lidmašīnu («Boeing» firmas 727 militārais variants). Delegācijas 38 militārpersonas un civilie ierēdņi pārstāvēja ASV Ārlietu un Aizsardzības ministriju, Augstāko apvienoto štābu (Joint Chiefs of Staff), Nacionālās gvardes štābu un citas institūcijas. Es delegācijā biju iekļauts kā ģenerāļa latviešu valodas tulks. Militārie atašēji Latvijai un Igaunijai toreiz vēl nebija izvēlēti. Delegācijas sastāvā bija igauņu izcelsmes ASV Gaisa spēku pulkvede T. Kera, kura bija izraudzīta par ASV atašēju Lietuvā. Anglijā mums pievienojās brigādes ģenerālis Tomass Lenons (Brigadier General Thomas J. Lennon), daži ASV bruņoto spēku pavēlniecības Eiropā (U. S. European Command) Militāro kontaktu (Military-to-Military Contact) nesen dibinātā biroja virsnieki. Uz Rīgu lidoja arī 15 brīvprātīgie medicīnas zinātnieki pārstāvji, to skaitā arī latvieši un septiņi civilās aizsardzības (Civil Disaster Emergency) speciālisti. Mums līdzī bija arī pāri par 7000 mārciņu krava ar saziņotiem ārstniecības līdzekļiem, bērnu pārtiku un citām humanitārās palīdzības mantām. Bruņoto spēku kara orķestra vajadzībām līdzī vedām divas ziedotas tubas. Starp citu, ģenerālis Konevejs līdz tai dienai bija augstākās pakāpes Rietumu militārpersona, kas viesojās Latvijā.

Ģenerāli lidostā sagaidīja NBS Apvienotā štāba pārstāvji pulkveža Ārvalža Lientāla vadībā un Zemessardzes štāba priekšnieks Ģirts Valdis Kristovskis. Noturējām arī īsu preses konferenci, kurā piedalījās

kā tulks. Pārējās vizītes dienās tikāmies ar aizsardzības ministru Tālavu Jundzi, Aizsardzības spēku komandieri pulkvedi Daini Turlo, štāba virsniekiem un komandieriem. Apmeklējām arī Štāba bataljonam nesen ierādītās kazarmu telpas Rīgā. Lai gan zinājām par latviešu puīšu (un arī meiteņu) karavīru izturību, tomēr dzīve mazkurinātās telpās, ar plānu sedziņu apsegtās gultas un nepiemērotie ziemas zābaki liecināja par nepilnīgu apgādi.

18. novembrī plkst. 9.30 no rīta abi ģenerāļi formas tērpos kā ASV Bruņoto spēku pārstāvji kopīgi ar ASV vēstnieku Intu Siliņu un NBS pārstāvjiem nolika vainagu un ziedus pie Brīvības pieminekļa. Šis simboliskais solis noteikti deva stingri izteiktu signālu Latvijas valsts varbūtējiem ienaidniekiem. Pārējo dienas daļu bijām Zemessardzes štāba priekšnieka Ģirta Valda Kristovska rīcībā. Viņš arī bija izkārtojis tikšanos ar Augstākās padomes priekšsēdi Anatoliju Gorbunovu. Interesants bija bijušā Valsts prezidenta Kārļa Ulmaņa vasaras mītnes «Dauderi» apmeklējums. Pievakarē kopīgi ar ģenerāli Koneveju noklausījāmies ērģeļu un kora koncertu Doma katedrālē. Interesanti bija vērot, ka daži latvieši gribēja iepazīties ar ģenerāli un uzdeva viņam

jautājumus. Vēlu vakarā noorganizējām vakariņas «Romas» viesnīcā. Ar tā saukto Repšes rubļu maiņu pret dolāriem mums iznāca lieliskas vakariņas. Maltītes laikā vērojām, kā pie Brīvības pieminekļa pēkšņa sniega vētra lēnām izdzēsa tur noliktās svecītes. Pēc kādas stundas vētra pārgāja. Nāca ļaudis, sevišķi tādas vecas mammiņas, tīrīja sniegu un atjaunoja svecīšu gaišumu. Aizvedu arī mūsu grupiņu pie pieminekļa, un man bija iespēja amerikāņiem vairāk pastāstīt par šo Latvijas valsts simbolu, kas izturēja visus komunistu varmācības laikus.

19. novembrī agri no rīta ģenerālis Konevejs un ASV delegācija lidoja tālāk uz Tallinu un Viļņu.

Man bija iespēja pāris dienu pavadīt Latvijā, jo kopš 1991. gada 9. decembra darbojos kā Latvijas aizsardzības darba grupas vadītājs. Vēlreiz tikos ar aizsardzības ministru Tālavu Jundzi un NBS komandieri pulkvedi Daini Turlo. Pēcpusdienā apmeklēju nesen dibināto izlūkdesanta bataljonu Sužu garnizonā.

Atgriezies Vašingtonā pēc Baltijas valstu apmeklējuma, ģenerālis Konevejs 1993. gada 27. janvārī saņēma pavēli sagatavot kontaktu komandas (liaison teams) un partnerattiecību programmu sadarbībai ar Baltijas valstīm. Oficiāli partnerattiecību uzdevumu starp ASV bruņoto spēku pavēlniecības Eiropā štābu un Nacionālās gvardes biroju apstiprināja 27. aprīlī. Bet jau 30. jūnijā septiņi Mičiganas Nacionālās gvardes pārstāvji pulkveža Ouvena Mūna vadībā kopā ar latviešu valodas tulkiem majoru Jāni Birznieku un virsniekvietnieku Verneru Šulcu iesāka savu darbību Latvijā.

P.S. Esmu pārskatījis šajā gadā izdoto glīta formāta grāmatu par Mičiganas un Latvijas 25 gadu sadarbību, kas ir interesanta ar iespēju to lasīt gan angliiski, gan latviski.

Ilmārs H. Dambergs,

ASV atvaļinātais pulkvežleitnants.

PIRMS 100 GADIEM: 1918. GADA NOTIKUMU HRONOĻĢIJA LATVIJĀ

1918. gadā neatkarību ieguva virkne valstu Centrāleiropā un Austrumeiropā, arī Latvijas Republika (18. novembrī). Kopš 1915. gada vasaras Latvijas teritorijā atradās pasaules kara frontes līnija, tāpēc tieši Latvija no visām topošajām Baltijas un pat visa reģiona valstīm bija ļoti sarežģītā stāvoklī. 1918. gada februārī, nonākot strupceļā Padomju Krievijas un Vācijas miera sarunām Brestļitovskā, vācu karaspēks ieņēma visu Latvijas teritoriju, Igauniju un iegāja Krievijā. Sekoja vācu okupācijas laika mēneši, kuros dzīve turpinājās, strauji tuvojoties pasaules kara nobeigumam, kas pavēra iespēju iegūt neatkarību.

Sākam publicēt galveno notikumu un norišu hroniku, lai atgādinātu, kas notika pirms 100 gadiem, jo lielākā daļa no tālaika norisēm ir aizmirstas, tādējādi sarežģījot neatkarības iegūšanas fakta izpratni.

Materiāls apkopots, izmantojot presi, atmiņas, arhīva avotus, kā arī zinātnieku darbus. Publicētā hronoloģija neietver vēsturnieka komentārus par tiem. Galvenā uzmanība pievērsta notikumiem Latvijā, par norisēm Pilsoņu kara pārnemtajā Krievijā, kur joprojām bija spiestas uzturēties milzīgas latviešu bēgļu masas un karā iesaistīta latviešu padomju strēlnieku divīzija, minot vienīgi svarīgāko.

1. jūnijā — no Rīgas un Valkas uz Priekuliem pārvietoja Rīgas Lauksaimniecības centrālbiedrības nodaļu un galvenais birojs ar sekretāru K. Ulmani priekšgalā.

1.—2. jūnijā — Rīgā viesojas Vācijas Reihstāga delegācija 9 deputātu sastāvā, apskata arī Rīgas jūrmalu. Vitebskā notiek latviešu dzelzceļnieku savienības delegātu kongress.

2. jūnijā — Rīgas latviešu teātris ar izrādi «Žūpu Bērtulis» atzīmē latviešu teātra 50 gadu jubileju.

4. jūnijā — Kurzemes militārā apgabala pārvaldes priekšniekam A. fon Gosleram pakļauti arī Jaunjelgavas un Ilūkstes apriņķis.

5. jūnijā — Rīgas latviešu izglītības biedrība pārrunā latviešu augstskolas nepieciešamības jautājumu.

6. jūnijā — Rīgas pilsētas domes Pārtikas komisijā Pārtikas valdes priekšnieks leitnants Lāms ziņo — maizes deva vienam iedzīvotājam jāsamazina līdz 1435 g nedēļā, kompensējot ar kartupeļiem. Rīga joprojām būs labākā stāvoklī par Berlīni (1400 g), Varšavu (1190 g pirms samazinājuma) un Viļņu (910 g pirms samazinājuma). Turpināsies bērnu brokastu izsniegšana skolās, palielinot maizes vai miltu tumes porcijas no 100 uz 150 g. Rīgā no Tallinas ierodas jaunieceltais (pirmais brīvi ievēlētais) Baltijas pareizticīgo draudžu bīskaps Platons.

13. jūnijā — svētki Rīgas pareizticīgo Debesbraukšanas latviešu draudzē, latviešu valodā sprediķi saka Baltijas bīskaps Platons.

15. jūnijā — beidzas Krievijas rubļu apmaiņas termiņš pret vācu Ost naudu Rīgā u.c. Vidzemes pilsētu Austrumu aizdevumu kases nodaļās. Berlīnes Mākslas akadēmijā atklāta Vidzemes un Igaunijas izstāde, atklāšanā piedalās Prūsijas princis Fridrihs Vilhelms.

16. jūnijā — Valkas latviešu palīdzības komiteja rīko ziedojumu vākšanu par labu bēgļu bāreņiem, nespējniekiem un trūkumcietējiem.

17. jūnijā — Ludendorfs iesniedz Hindenburgam prasību izsludināt Austrumu apgabalu (arī Kurzemes) kolonizēšanas plānu. Nelegālā Latvijas Sociāldemokrātiskās partijas konference pasludina partijas atdalīšanos no Latvijas sociāldemokrātijas un cīņu par neatkarīgu un demokrātisku Latvijas republiku.

19. jūnijā — Rīgas domnieku sapulcē Pārtikas valdes vadītājs Lāms skaidro notikušo maizes devas samazinājumu iedzīvotājiem. Rīgas stāvoklis apgādes ziņā joprojām esot viens no labākajiem (Vīnē maizes deva samazināta līdz 90 g dienā, Vācijā — 160 g dienā, taču ar kartupeļu piejaukumu). Viņš atsaka cukura izsniegšanu iedzīvotājiem, jo tas nepieciešams marmelādes izgatavošanai ziemas laikam.

23. jūnijā — Rīgas latviešu teātris rīko «Joku un jautrības vakaru». Rīgas latviešu izglītības biedrība Saulesdārzā rīko dramatiski vokālu uzvedumu pēc Ā. Alunāna lugas «Kas tie tādi, kas dziedāja» motīviem un apligošanu. Cēsis uz dažām stundām ierodas Bavārijas princis Leopolds, vakarā pils parkā plašs Līgo vakars.

23.—24. jūnijā — Rīgā paplašināta Rīgas skolotāju savienības konference, piedaloties vairāk nekā 300 skolotājiem no Vidzemes, Kurzemes un Igaunijas. Igaunju pārstāvji no Tallinas ierosina igauņu un latviešu «paralēlnodaļu» atvēršanu pilsētu skolās, kā arī igauņu un latviešu valodas kā mācību priekšmeta ieviešanu vācu skolās.

24.—25. jūnijā — Rīgā viesojas Austrumu virspavēlnieks Bavārijas princis Leopolds ar dēlu.

26.—28. jūnijā — latviešu pagaidu nacionālās padomes sesija Petrogradā uzsver Latvijas nedalāmības principu.

27. jūnijā — 8. armijas pavēlnieks ievieš obligātu peldu nodokli Rīgas jūrmalas apmeklētājiem.

28. jūnijā — Hindenburgs izsludina rīkojumu par zemes nodošanu Kurzemē kolonistiem (katram muižniekam, kura zemes platība sasniedz 360 hektārus, ir jāpārdod Kurzemes zemes sabiedrībai (*Landgesellschaft*) trešā daļa no savas platības kolonistu «apmetināšanai».

MUDINA VEIDOT JAUNU NATO PAVĒLNICĪBU AUSTRUMU PIEROBEŽĀ

Lietuvas aizsardzības ministrs Raimunds Karoblis uzskata, ka NATO austrumu flangš ir visvairāk apdraudētais un tāpēc reģionā nepieciešams nodrošināt visātrāko un efektīvāko alianses spēku pārdislocēšanu krīzes vai kara gadījumā. Šādu viedokli R. Karoblis ir paudis šī gada 7. jūnijā Briselē notikušajā NATO dalībvalstu aizsardzības ministru darba sanāksmē. R. Karoblis uzsveris, ka kopš Varšavas samita NATO ir paveikusi ļoti daudz, stiprinot aizsardzību un vairojot uzbrukuma atturēšanas spējas. Taču joprojām NATO kolektīvo reaģēšanas spēju lielākais izaicinājums ir lēmumu pieņemšanas ātrums. Jo operatīvākus lēmumus spēs pieņemt NATO, jo efektīvāka būs alianses reakcija uz krīzēm vai konfliktiem. Lai nodrošinātu ātru un savlaicīgu lēmumu pieņemšanu par situāciju alianses austrumu flangā, R. Karoblis aicina Baltijas reģionā izveidot jaunu NATO komandvadības elementu. Šāds jauns alianses štābs būtu papildu drošības garants ne tikai Lietuvai, bet visām Baltijas reģiona valstīm, kas varētu rēķināties, ka krīzes vai kara gadījumā NATO lēmumi tiks pieņemti maksimāli īsā laikā un papildspēki ieradīsies bez kavēšanās.

Tikšanās laikā Briselē aizsardzības ministri izskatīja iniciatīvu veidot divus jaunus NATO štābus — vienu ASV (Norfolka) un vienu — Eiropā (Ulme, Vācija). Jaunais štābs Norfolkā plānos un organizēs papildspēku pārdislocēšanu no Ziemeļamerikas uz Eiropu pa jūras ceļiem. Savukārt štābs Ulmē organizēs visus ar loģistiku un militāro vienību mobilitāti saistītos uzdevumus, ja kolektīvās drošības garantēšanai krīzes vai kara gadījumā būs jāveic ātra spēku pārvietošana Eiropas ietvaros.

Galīgie lēmumi par jaunu NATO štābu izveidi un daudzas citas kolektīvo drošību stiprinošas iniciatīvas plānots izskatīt un apstiprināt šī gada 11.—12. jūlijā Briselē, kur norisināsies kārtējais NATO samits.

PAPLAŠINĀS ASV MILITĀRO KLĀTBŪTNI SAVĀ TERITORIJĀ

Potenciālā uzbrukuma atturēšanas pasākumu ietvaros, kā arī divpusējās sadarbības uzlabošanai Norvēģija ne tikai izvietos savā teritorijā ASV iznīcinātājus, bet arī palielinās valsti dislocēto jūras kājnieku skaitu.

60 km attālumā no Oslo atrodas Riges lidlauks. Pentagonis ir iesniedzis izskatīšanai Norvēģijas valdībā plānu, kas paredz četru ASV Gaisa spēku iznīcinātāju «F-22 Raptor» bāzēšanas infrastruktūras izvērsanu Riges lidlaukā. Pagaidām ir panākta vienošanās par vajadzīgās infrastruktūras (angāri, skrejceļi utt.) izbūvi par kopumā 12 miljoniem dolāru. Taču vēl nav noteikts laiks, kad uz Riges lidlauku tiks pārbāzēti paši iznīcinātāji.

Norvēģijas aizsardzības ministrs Franks Bake-Jensens norādījis, ka pozitīvi vērtē ASV investīcijas Norvēģijas militārajā infrastruktūrā. Šādu infrastruktūru varēs efektīvi izmantot arī gadījumā, ja ārkārtas situācijā nāksies pārbāzēt NATO kaujas aviāciju. Pateicoties atbilstoši infrastruktūrai, Riges lidlaukā varēs rīkot NATO militārās gaisa spēku mācības, regulāri pilnveidojot alianses gaisa kaujas spējas Ziemeļeiropas daļā.

PIRMO REIZI VAIRĀK NEKĀ 40 GADU LAIKĀ MOBILIZĒ REZERVISTUS

6. jūnijā ir Zviedrijas nacionālie svētki, kas šogad iezīmējušies ar Zviedrijas Karalisko bruņoto spēku (KBS) virspavēlnieka Mikaela Baidena izsludinātajām valsts rezervistu vispārējām mobilizācijas mācībām. Lai arī šoreiz mobilizācija ir brīvprātīga, tiek sagaidīta ļoti augsta (vairāk nekā 50%) rezervistu aktivitāte. Pēc sarakstiem, Zviedrijā ir 22 000 rezervistu, un ar visiem plānots sazināties, lai viņus integrētu mācībās. Rezervisti ir sadalīti un pieskaitīti 40 dažādu bataljonu štatiem, un visās šajās vienībās paredzēts uzņemt un trenēt pieteikušos rezervistus, atsvaidzinot novērošanas, aizsardzības un apgādes jomas uzdevumu iemaņas. Rezervistu galvenais uzdevums uzbrukuma gadījumā ir veikt dažādus atbalsta uzdevumus, kas atslēgo un atbrīvo regulārās spēku vienības, lai tās varētu tieši stāties preti ienaidnieka spēkiem.

Zviedrijas KBS rezervisti sardzē pie karalpils Stokholmā.

Pirms vispārējām mobilizācijas mācībām Zviedrijas valdība visā valstī izplatīja informatīvu brošūru «Ja notiek krīze vai sākas karš», lai vispārīgi izskaidrotu pilsoņiem viņu rīcību kara, dabas katastrofas vai masveida kiberuzbrukuma gadījumā.

Saskaņā ar Zviedrijas aizsardzības ministra Pitera Hulkvista pausto nostāju Zviedrijai nepieciešams stiprināt nacionālos bruņotos spēkus un paralēli slēgt divpusējās militārās un aizsardzības sadarbības līgumus. Pēc P. Hulkvista teiktā, Zviedrija neplāno veikt politiskos eksperimentus, kandidējot iestāties NATO, jo šāds scenārijs tikai vairotu spriedzi reģionā.

«F-22 Raptor» raķetes AIM-120 AMRAAM palaišanas brīdī.

Norvēģijas Aizsardzības ministrija par pieciem gadiem ir pagarinājusi militārās sadarbības vienošanos ar ASV, kas paredz Rietumnorvēģijā (netālu no Tronheimas) rotācijas kārtībā izvietot 330 ASV Jūras kājnieku korpusa karavīrus. Atjaunotā vienošanās būs spēkā līdz 2023. gadam, un tā paredz jūras kājnieku skaitu palielināt līdz 700, ar personāla rotāciju ik pēc sešiem mēnešiem. Vienošanās arī paredz ASV jūras kājnieku kopīgu apmācību ar norvēģu karavīriem visā valsts teritorijā, tajā skaitā arktiskās ziemas apstākļos.

JŪRAS SPĒKIEM — PIRMIE BEZPILOTA IZLŪKOŠANAS LIDAPARĀTI, BET JŪRAS KĀJNIEKIEM — PIRMIE BEZPILOTA LIDAPARĀTU APKAROŠANAS IEROČI

ASV kompānijas «Northrop Grumman» ražotais sērījveida bezpilota lidaparāts (BPL) «MQ-4C Triton» jūnija vidū oficiāli uzsāka pirmās kaujas dežūras ASV Jūras spēku sastāvā. Līdz šim Jūras spēku apbruņojumā bija tikai pilotējamie lidaparāti tālās izlūkošanas veikšanai.

ASVJS pirmais operacionālais BPL «MQ-4C Triton» un pilnā ekspluatācijas un apkāpes ciklā iesaistītā komanda.

Pirmos eksperimentālos BPL Jūras spēki saņēma pērnā gada novembrī, un pusgadu notika vairākas praktiskās testēšanas sērijas. Speciāli Jūras spēkiem paredzētā BPL izstrāde kompānijai «Northrop Grumman» tika pasūtīta 2008. gadā, noslēdzot 1,164 miljardus dolāru vērtu ilgtermiņa līgumu par esošo pilotējamo izlūklidmašīnu aizstāšanu Jūras spēkos. ASV Jūras spēki plāno iegādāties kopumā 68 jaunus BPL «MQ-4C Triton», pakāpeniski atsakoties no pilotējamās izlūkošanas aviācijas.

«MQ-4C Triton» ir paredzēts izlūkošanai, informācijas vākšanai un novērošanai piekrastes rajonos. Jaunā BPL prototips ir «Northrop Grumman» izstrādātais BPL «RQ-4 Global Hawk». «MQ-4C Triton» ir spējīgs pacelties līdz 17 km augstumā, lidot ar ātrumu līdz 575 km/h, un tā autonomā lidojuma laiks ir līdz 24 h. Uz «MQ-4C Triton» klāja ir daudzfunkcionāla radiolokācijas stacija, videokamera, elektrooptiskie un infrasarkanie devēji, radioizlūkošanas ierīces, kā arī identifikācijas un retranslācijas aparātūra.

Mazgabarīta BPL apkarošanas sistēma GBAD.

Bezpilota lidaparātu izmantošana dažādos spēka veidos un ieroču šķirās kļūst arvien plašāka, un vienlaikus palielinās draudi militārajām operācijām no mazizmēra komerciālajiem droniem. ASV Jūras kājnieku korpuss ir pirmais gatavs stāties preti mazizmēra droniem, izmantojot uz automobiļa bāzētu BPL apkarošanas sistēmu — GBAD (Ground-Based Air Defence), kurā ietilpst radars RADA RPS-42 (S-band), ložmetējs, elektroniskās karadarbības līdzekļi un bezpilota lidaparāts «Raytheon Coyote» (izseko un iznīcina naidīgos dronus). GBAD var uzstādīt uz apvidus auto M-ATV vai diviem bagijtipa automobiļiem MRZR (attēlā — priekšplānā).

ASV UN TURCIJA BRUŅOJAS AR LĀZERIEROČIEM

ASV joprojām pieder vadošā loma lāzerieroču izstrādē pasaulē, bet arī citās valstīs (Lielbritānijā, Francijā, Vācijā, Turcijā u.c.) tiek īstenota virkne projektu lāzerieroču jomā. Pirms pāris mēnešiem ASV Jūras spēku kaujas ierindā ir stājies jaunais desantkuģis «USS Portland (LPD-27)», ko drīzumā paredzēts aprīkot ar lāzerieroči «Laser Weapon System». Jaunais kuģis ir pieskaitāms «San-Antonio» tipa desantkuģiem ar transportēšanas doka kapacitāti. «USS Portland (LPD-27)» ir vienpadsmitais «San-Antonio» tipa kuģis, un tas spēj transportēt vairāk nekā 800 jūras kājnieku ar visu tehniku. Uz klāja var bāzēties helikopteri un tiltrotori «MV-22 Osprey».

«USS Portland (LPD-27)» pirmais lielais uzdevums būs dalība starptautiskajās jūras mācībās «RIMPAC 2018» Havaju salās šī gada vasarā, kad, visticamāk, praksē tiks pārbaudīts arī jaunais lāzerieročis.

«San-Antonio» tipa kuģa iekšpuses skice.

Tikmēr Turcijas uzņēmums «Aselsan» pēc Aizsardzības ministrijas pasūtījuma izstrādājis lāzersistēmu LSS (Laser Defense System), ko var uzstādīt gan uz sauszemes transporta (piemēram, apvidus automašīnas), gan uz jūras platformām, gan izmantot stacionāru objektu aizsardzībai. LSS var iznīcināt nelielu gabarītu dronus (līdz 500 m rādiusā), kā arī nelielus virszemes mērķus (līdz 200 m rādiusā). Ar LSS palīdzību var veiksmīgi īstenot atminēšanas darbus. Pagaidām netiek publicēti plāni, kuras bruņoto spēku vienības pirmās tiks apgādātas ar kaujas lāzeriem.

LSS testēšana no apvidus automašīnas jumta.

Pirmo reizi kaujas lāzeru jautājumu Turcijā aktualizēja 2013. gadā, kad tika izstrādāta atbilstoša valsts programma. Tā paredzēja sešu gadu laikā izstrādāt pirmos divus kaujas lāzeru prototipus, piesaistot gan profila kompānijas, gan speciālistus no zinātnieku aprindām.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
majore Vizma Kaļčeva.

Foto — www.kam.lt; www.straitstimes.com; <https://upload.wikimedia.org>; <http://www.uasvision.com>; www.public.navy.mil/airfor; <http://www.defenseworld.net>.

IGAUNIJAS AIZSARDZĪBAS SPĒJU STIPRINĀŠANAS DESMITGADES PLĀNS

Igaunijas Aizsardzības spēku (AS) ilgtermiņa attīstības plāni periodiski tiek adaptēti ekonomiskajai situācijai valstī un vienlaikus atspoguļo izmaiņas drošības situācijā reģionālā un ģeopolitiskā mērogā. Pirmais AS attīstības plāns tika izstrādāts 2008.—2017. gadam, taču straujā ekonomiskā recesija un Krievijas karš Gruzijā lika būtiski mainīt aizsardzības prioritātes, un tāpēc tika izstrādāts adaptētais 2013.—2022. gada aizsardzības jomas attīstības plāns. Karadarbība Ukrainā, sabiedroto spēku militārā klātbūtne Igaunijā, Aizsardzības spēku strukturālā reforma un citi faktori ir kļuvuši par pamatu jaunam — trešajam pēc kārtas — Nacionālās aizsardzības attīstības plānam (NAAP) 2017.—2026. gadam.

Zīmīgi, ka jaunais NAAP uzliek ierobežojumu Aizsardzības ministrijas un tās jurisdikcijā esošo struktūru personāla izmaksām. Plāns paredz, ka līdz 2026. gadam tiks īstenoti dažādi ekonomēšanas pasākumi, lai samazinātu personāla uzturēšanas izmaksas līdz 1/3 no kopējā valsts aizsardzības budžeta. Nevienā NATO dalībvalstī līdz šim nav bijušas definētas procentuāli tik mazas militārās jomas

personāla uzturēšanas izmaksas. Daudzās alianses dalībvalstīs militārā personāla uzturēšanai tiek tērēti līdz pat 50% no aizsardzības budžeta. Neskatoties uz ekonomijas pasākumiem, līdz 2026. gadam plānots Aizsardzības spēku sastāvā no 21 000 līdz 24 400 palielināt ātrās reaģēšanas vienību personālu. Bez tam no 3200 līdz 4000 tiks palielināts obligātā militārā dienesta karavīru skaits. Paredzēts arī mainīt vairākus noteikumus un prasības, lai nodrošinātu plašākas iespējas sievietēm dienēt obligātajā militārajā dienestā.

NAAP 2017.—2026. gadam Sauszemes spēku jomā paredz pilnībā pabeigt kājnieku kaujas mašīnu iegādes programmu Skautu bataljonam, 1. kājnieku brigādi apbruņot ar pašgājējartilēriju, bet 2. kājnieku brigādi pastiprināt ar divām papildu apakšvienībām: vienu artilērijas bataljonu, kas būs apgādāts ar 122 mm kalibra haubicēm, un vienu vieglo kājnieku bataljonu. Turklāt 2. kājnieku brigādes īsās distancēs pretgaisa aizsardzības spējas paredzēts attīstīt līdz augstākajai pakāpei. NAAP arī paredz, ka turpināsies manevra vienību antitanku spēju attīstība un parāli visās vienībās tiks nomainīti morāli un fiziski novecojušie viegie strēlnieku ieroči. Visas brigādes līmeņa izlūkošanas vienības tiks apgādātas ar vismodernākajiem bezpilota lidaparātiem.

Attiecībā uz Jūras spēkiem NAAP 2017.—2026. gadam paredz pilnībā pabeigt pretmīnu spēju attīstības projektu, proti, pilnas operacionālās spējas tiks sasniegtas trim «Sandown» klases mīnu traleriem, ūdenslidēju grupai un atbalsta kuģim.

Gaisa spēku jomā NAAP 2017.—2026. gadam paredz turpināt gaisa telpas novērošanas spēju attīstību, izmantojot dažādus sensorus. Savukārt Gaisa spēku bāze Emari tiks uzturēta tā, lai garantētu alianses iznīcinātāju un transporta lidmašīnu uzņemšanu un apkalpošanu visās četrās sezonās jebkurā diennaktī laikā.

Tā kā NATO prioritāšu sarakstā mūsdienās ir iekļautas arī kiberoperācijas, tuvākajos gados būtiski līdzekļi tiks investēti Aizsardzības spēku Kiberpavēlniecības izveidē. Jaunās pavēlniecības mērķis būs aizsargāt Igaunijas un sabiedroto spēku informācijas sistēmas no pretinieka darbībām, kā arī īstenot aktīvās kiberaizsardzības operācijas.

NAAP 2017.—2026. gadam ir izstrādāts, ņemot vērā sabiedroto spēku vienību klātbūtni Igaunijā. Atsevišķa izdevumu sadaļa turpmākajos gados ir paredzēta uzņemšanās valsts spēju uzlabošanai. Dažādiem infrastruktūras modernizācijas projektiem paredzēts iztērēt 250 miljonus eiro, tajā skaitā poligonu un militāro mācību infrastruktūras attīstībai, veidojot modernus un maksimāli piemērotus apstākļus sabiedroto spēku un nacionālo militāro vienību kopīgajiem treniņiem.

Igaunija ir paudusi nodomu turpināt investēt ievērojamus līdzekļus, lai vēl vairāk stiprinātu un paplašinātu NATO atturēšanas un drošības spēku klātbūtni reģionā. NAAP ir uzsvērts, ka Igaunijas drošība balstās uz diviem pilāriem — neatkarīgām nacionāla mēroga aizsardzības spējām un uzticama alianses kolektīvo aizsardzību.

Līdz pat 2026. gadam Igaunija plāno aizsardzības budžetu saglabāt ne mazāk kā 2% līmenī no iekšzemes kopprodukta. Visi izdevumi, kas saistīti ar NATO spēku uzņemšanu un izmitināšanu, netiek iekļauti aizsardzības budžeta summā (2% no IKP), bet gan veido papildu izdevumu pozīciju.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
majore Vizma Kaļčeva.

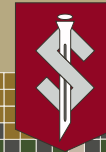
Foto — <http://www.kaitseministeerium.ee>.

Jaunās kazarmas
NATO sabiedroto
spēku izmitināšanai.

Trīs Baltijas valstu 2018. gada militāro budžetu salīdzinājums
(absolūtajos skaitļos un kā % no IKP).

VAM VALSTS AIZSARDZĪBAS MĀCĪBA

VAM mērķi:

- ✓ pilsoniskās apziņas veidošana un patriotiskā audzināšana
- ✓ valsts aizsardzības prasmju attīstīšana
- ✓ līderības un saliedētības attīstīšana

VAM tiks īstenota divos savstarpēji saistītos un papildinošos formātos:

- 🕒 **mācību priekšmets** vispārīzglītojošās un profesionālās vidējās izglītības iestādēs mācību gada ietvaros
- 🕒 brīvprātīga dalība vasaras **nometnēs** valsts aizsardzības praktisko iemaņu nostiprināšanai un uzlabošanai (interesu izglītība)

10. klase

(profesionālās vidējās izglītības iestādēs – 2. kurss)
1 mācību diena (8 mācību stundas) **reizi mēnesī**
mācību gada ietvaros (kopā 9x8=72 nodarbības)
vasarā (jūnijs vai augusts)
10 dienas ilga nometne (~80 stundas)

11. klase

(profesionālās vidējās izglītības iestādēs – 3. kurss)
1 mācību diena (8 mācību stundas) **reizi mēnesī**
mācību gada ietvaros (kopā 9x8=72 nodarbības)
vasarā (jūnijs vai augusts)
11 dienas ilga nometne (~88 stundas)

*tikai profesionālās izglītības iestādēs – prakse 4. kursā
(960 stundas) var tikt aizstāta ar praksi NBS*

Kopā: 320 stundas

VAM apmācību bloki:

VALSTISKĀ AUDZINĀŠANA

FIZISKĀ SAGATAVOTĪBA

DZĪVES SKOLA

MILITĀRAIS BLOKS

VAM pasniegs Jaunsardzes un informācijas centra pasniedzēji – jaunsargu instruktori

VAM ieviešanas grafiks:

Pilotprojektā 2018. gadā piedalīsies 14 vidējās izglītības iestādes

WWW.FACEBOOK.COM/ZURNALSTEVIJASSARGS

WWW.TEVIJASSARGS.LV

WWW.SARGS.LV

